

Lappeenranta Lemi Luumäki Savitaipale Taipalsaari

LAPPEENRANNAN SEUDUN
Ympäristötoimi

**Lappeenrannan seudun ympäristötoimen
ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille
2015-2019**

16.12.2014

1. JOHDANTO JA OHJELMAKAUDEN 2015 – 2019 TEEMA: VALVONNAN VAIKUTTAVUUS.....	4
1.1. Johdanto	4
1.2. Valvontaohjelmakauden 2015 – 2019 teema ja yhteiset painopistealueet	4
1.2.1. Valvonnan riskiperusteisuus ja tehokas kohdentaminen	5
1.2.2. Arviointi- ja ohjauksenkäynnit	6
1.2.3. Valvonnan maksullisuuden kehittäminen.....	6
1.2.4. Tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen.....	6
1.2.5. Valvonnan näkyvyys.....	6
2. LAPPEENRANNAN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON TULOSALUE	7
2.1. Toimialue	7
2.2. Valvonnan voimavarat	7
2.2.1. Henkilöstö.....	7
2.2.2. Tilat ja laitteet	9
3. TOIMINTA VALVONTAOHJELMAKAUDELLA 2015 – 2019	10
3.3. Suunnitelmallinen valvonta	10
3.3.1 Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen	10
3.3.2 Valvontakohteiden/valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet	11
3.3.3. Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.....	11
3.4. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta ja muu valvontaa tukeva työ.....	13
3.5. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	14
3.6. Valvonnan kustannukset ja maksullisuus	14
3.7. Tiedonhallinta	16
3.7.1. Valvontatietojärjestelmä ja yksikön omat järjestelmät	16
3.7.2 Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmät	17
3.7.3 Valtakunnalliset tietojärjestelmät	17
3.8. Viestintä.....	21
3.8.1. Sisäinen viestintä.....	21
3.8.2. Ulkoinen viestintä	22
3.9. Erytistilanteisiin varautuminen	23
3.9.1. Kunnan elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä	23
4 VALVONTASUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEEN JA TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	23
4.1. Valvontasuunnitelman hyväksyminen.....	23
4.2. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	23
5. VALVONNAN TOIMIALAT	25
5.1. Elintarvikevalvonta	25
5.1.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet.....	26
5.1.2. Kohdetyypit	27
5.1.3. Riskinarviointi ja valvontakohteiden tarkastustiheys	28
5.1.4. Tarkastus.....	28
5.1.4. Näytteenotto	31
5.1.5. Elintarvikelain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta	32
5.2. Terveystieteiden valvonta	33
5.2.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet.....	33
5.2.2. Kohdetyypit	35
5.2.3. Riskinarviointi ja tarkastustiheys.....	36

5.2.4. Tarkastus.....	36
5.2.5. Näytteenotto	38
5.2.6. Terveystensuojelulain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta	39
5.3. Tupakkalain mukainen valvonta	39
5.3.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet.....	40
5.3.2. Kohdetyypit	41
5.3.3. Riskinarviointi ja kohteiden tarkastustiheys.....	42
5.3.4. Tarkastus.....	42
5.3.5. Näytteenotto	43
5.3.6. Tupakkalain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta	43
5.4. Kuluttajaturvallisuuden valvonta	43
5.4.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet.....	44
5.4.2. Kohdetyypit	45
5.4.3. Riskinarviointi ja tarkastustiheys.....	46
5.4.4. Tarkastus.....	46
5.4.5. Näytteenotto	48
5.4.6. Kuluttajaturvallisuuslain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta	48
5.6. Lääkelain mukainen valvonta	48
5.7. Eläinlääkintähuollon suunnitelma.....	48
5.7.1 Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2015 – 2017.....	49
5.7.2. Eläinlääkäripalvelujen toimeenpano.....	50
5.7.3. Eläinten terveyden valvonta	55
5.7.4. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti.....	58
5.7.5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	59
5.7.6. Elämistä saatavien sivutuotteiden valvonta	61

Liitteet

1. Valvontaa ohjaavaa lainsäädäntöä
2. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö
3. Voimavarojen jakautuminen valvonnan eri toimialoille
4. a) Elintarvikevalvonnan suunnitelma
b) Kohdetyyppikohtainen valvonta- ja tarkastussuunnitelma
5. a) Terveystensuojelun valvontasuunnitelma
b) Kohdetyyppikohtainen valvonta- ja tarkastussuunnitelma
c) Tarkastuksen sisältö kohdetyypeittäin
6. a) Tupakkalain mukaisen valvonnan suunnitelma
b) Kohdetyyppikohtainen valvonta- ja tarkastussuunnitelma
c) Tarkastuksen sisältö kohdetyypeittäin
7. a) Kuluttajaturvallisuusvalvonnan suunnitelma
b) Kohdetyyppikohtainen valvonta- ja tarkastussuunnitelma
c) Tarkastuksen sisältö kohdetyypeittäin
8. a) Eläinlääkintähuollon suunnitelma
b) Eläinlääkintähuollon resurssikartoitus

1. JOHDANTO JA OHJELMAKAUDEN 2015 – 2019 TEEMA: VALVONNAN VAIKUTTAVUUS

1.1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman. Seuraava toimintavuotta koskeva suunnitelma on hyväksyttävä toimielimessä ja toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle kuluva vuoden loppuun mennessä. Tässä suunnitelmassa on otettu huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat sekä valvontasuunnitelma-asetuksen 665/2006 edellyttämä sisältö. Tämän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman liitteenä ovat yksityiskohtaisemmat suunnitelmat elintarvikevalvonnasta, kuluttajaturvallisuusvalvonnasta, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisesta valvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnasta. Suunnitelmassa on huomioitu myös lääkelain mukainen valvonta.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista. Kunta perii hyväksymänsä taksan mukaiset valvontamaksut.

1.2. Valvontaohjelmakauden 2015 – 2019 teema ja yhteiset painopistealueet

Ympäristöterveydenhuollon yhteiseen valvontaohjelmaan kirjatut tavoitteet tulee huomioida koko ympäristöterveydenhuollon valvonnassa.

Valvontaohjelmakaudelle 2015 – 2019 asetettu teema on valvonnan vaikuttavuus. Valvontaohjelman mukaan valvonnan vaikuttavuutta edistetään valtakunnallisesti seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- valvonnan riskiperusteisuuden ja tehokkaan kohdentamisen varmistaminen
- arviointi- ja ohjauskäytien käyttöön ottaminen
- valvonnan maksullisuuden edistäminen
- tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen
- valvonnan näkyvyyden varmistaminen

Lisäksi keskusviranomaiset ovat asettaneet toimialakohtaisia painopisteitä ohjelmakaudelle. Nämä huomioidaan toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

1.2.1. Valvonnan riskiperusteisuus ja tehokas kohdentaminen

Valvontaa suunnataan riskiperusteisesti niihin kohteisiin, joihin sillä on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan tyyppi ja laajuus, vaaralle mahdollisesti altistuvien kuluttajien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys. Kohteiden valvontahistoria vaikuttaa riskiperusteiseen valvonnan kohdentamiseen.

Suunnitelmakauden aikana suoritetaan kohteiden kohdekohtaista riskinarviointia. Suunnitelmakauden alussa kohdekohtaisen riskinarvioinnin hyödyntämistä toiminnassa haittaavat valvontaohjelman puutteellisuudet tarvittavien tietojen käyttöönotossa valvonnan suunnittelussa.

Pääsääntöisesti valitustapauksiin liittyvä valvonta on tehtävä ensisijaisesti – riippuen toki valituksen vakavuusasteesta – ja vasta tämän jälkeen suunnitelmallinen valvonta. Valvonnalla tarkoitetaan tarkastustoiminnan lisäksi myös muita lainsäädännön noudattamiseen tähtäviä valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Tällaisia voivat olla selvityspyynnöt, toimijoiden haastattelu puhelimitse, rakennuspiirustusten tarkastelu toimistolla jne.

1.2.2. Arviointi- ja ohjauskäynnit

Arviointi- ja ohjauskäynneillä tarkoitetaan järjestelmällistä tarkastelua, jonka aluehallintovirasto tekee valvontayksikköön. Käynnillä selvitetään kunnan toiminnan lainsäädännön- ja suunnitelmienmukaisuutta sekä toiminnan tehokkuutta ja sopivuutta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Aluehallintovirastot tekevät suunnitelmat ja toteuttavat valvontayksiköiden arviointi- ja ohjauskäynnit.

1.2.3. Valvonnan maksullisuuden kehittäminen

Keskusvirastot pitävät tärkeänä, että kunnissa perittäisiin maksuja kaikista niistä ympäristöterveydenhuollon suoritteista, joista lain mukaan voidaan periä maksu.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveyden valvonta noudattaa lautakunnan hyväksymää maksutaksaa, missä on huomioitu lainsäädännön asettamat velvoitteet ja mahdollisuudet maksujen perimiselle. Taksa pääsääntöisesti tarkistetaan vuosittain.

1.2.4. Tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen

Käytössä olevia tietojärjestelmiä on käsitelty tarkemmin kohdassa 3.7. Valtakunnalliset järjestelmät periaatteessa nopeuttavat valvontatietojen raportointia keskusviranomaiselle, mutta valitettavasti järjestelmät on rakennettu lähinnä keskusviranomaisen tarpeita palvelevaksi. Valtakunnallisten tietojärjestelmien käyttöönoton jälkeen tietojen saanti kunnan oman valvonnan seuraamiseen on vaikeutunut huomattavasti. Kunnan tasolla nykyisten tietojärjestelmien käyttöönotto ei valitettavasti ainakaan valvontaohjelmakauden alussa lisää valvonnan vaikuttavuutta.

1.2.5. Valvonnan näkyvyys

Lainsäädännön tavoitteiden toteutumisen kannalta on tärkeää, että valvonnan näkyvyyttä edistetään. Suunnitelmallinen, säännöllinen ja monipuolinen viestintä on tärkein keino

valvonnan näkyvyyden kehittämiseksi. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollon viestintää on tarkemmin kuvattu kohdassa 3.8.

2. LAPPEENRANNAN SEUDUN YMPÄRISTÖTOIMEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON TULOSALUE

2.1. Toimialue

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toimialue käsittää ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävien osalta Lappeenrannan kaupungin, Lemin, Luumäen, Savitaipaleen ja Taipalsaaren kunnat.

Seudullinen ympäristötoimi aloitti toimintansa 1.1.2009 ja se täyttää Valtioneuvoston 30.10.2003 antaman periaatepäätöksen vaatimukset seudullisessa ympäristötoimessa mukana olevien kuntien osalta.

2.2. Valvonnan voimavarat

2.2.1. Henkilöstö

Ympäristöterveydenhuollon tärkein voimavara on henkilöstö. Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa on ympäristöterveydenhuollon tulosalueella 13 terveystarkastajan virkaa, hygieenikko- ja valvontaeläinlääkäriin virat, seutueläinlääkäriin virka, kuusi kunnaneläinlääkäriin virkaa ja vastaanottoavustajan toimi. Tulosaluetta johtaa terveysvalvonnan johtaja. Tukipalveluissa on toimistonhoitajan ja toimistosihteerin virat. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen vastuualuetta johtaa ympäristöjohtaja.

Pääperiaatteena sijaistusten osalta on, että terveystarkastajille pyritään järjestämään viransijaiset yli kahden viikon mittaisille viranhaltijoiden poissaoloille. Tätä lyhyempien poissaolojen ajan viranhaltijat toimivat toistensa sijaisina ennalta sovitun työnjaon mukaisesti. Praktikkoeläinlääkäreille pyritään mahdollisuuksien mukaan, sijaistilanteesta riippuen, järjestämään ulkopuoliset sijaiset. Seutueläinlääkäriin hallinnollisten tehtävien osalta sijaisuuksista on sovittu vakinaisten viranhaltijoiden kesken, samoin terveysvalvonnan johtajan tehtävien osalta. Valvontaeläinlääkäri ja hygieenikkoeläinlääkäri toimivat toistensa sijaisina.

Ympäristöterveyden valvontaan on käytettävissä n. 15 henkilötyövuotta (htv) ja eläinlääkintähuoltoon n. 8 htv. Lisäksi ympäristöterveydenhuollossa on ajoittain erilaisia harjoittelijoita/ tukityöllistettyjä. Liitteessä 2 on lueteltu Lappeenrannan seudun ympäristöterveydenhuollon vakinainen henkilöstö.

Kokonaisuudessaan ympäristöterveydenhuollon valvontaan ja eläinlääkintähuoltoon tarvitaan valvonnan/palvelujen vähimmäistarpeen tyydyttämiseen n. 26 htv. Yksi henkilötyövuosi on 220 henkilötyöpäivää. Valvonnan tarvetta on tarkemmin eritelty vuosittain päivitettävässä liitteessä 3. Valvontaan, eläinlääkintähuollon palvelujen tarjoamiseen ja hallintoon on Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa käytettävissä yhteensä n. 23 htv. Valvonnan voimavarojen vaje vähimmäistarpeesta Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollossa on n. 3 htv. Vuosittain päivitettävissä toimialakohtaisissa suunnitelmissa valvonnan resursseja toimialoittain arvioidaan tarkemmin.

2.2.1.1 Toimivallan siirto

Lappeenrannan seudun ympäristölautakunta on laajalti delegoinut ympäristöterveydenhuollon erityislakien mukaista toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille. Suunnitelman laatimishetkellä viimeisin toimivallan siirtopäätös tehdään Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnan kokouksessa 16.12.2014. Lappeenrannan seudun ympäristölautakunta päättää mm. valvontasuunnitelmista, valvonnan taksoista sekä pakkokeinopäätöksistä. Viranhaltijoille on delegoitu mm. tarkastus- ja näytteenotto-oikeus, ilmoitusten vastaanotto-oikeus ja ilmoitusten johdosta tehtävät päätökset sekä hyväksymispäätöksiä.

2.2.1.2 Viranhaltijoiden pätevyys ja koulutus

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollon vakinaisten viranhaltijoiden ja sijaisten pätevyys tarkistetaan hakijan toimittamien asiakirjojen ja eläinlääkärien osalta Eviran eläinlääkärirekisterin avulla ennen työsuhteen solmimista. Esimiehet vastaavat pätevyyden varmistamisesta. Toimenkuvilla varmistetaan, että kenenkään tehtäväksi ei tule pätevyyden ylittäviä tehtäviä.

Talousarviossa on varauduttu vakinaisen henkilökunnan vuosittaiseen täydennyskoulutukseen. Henkilöstön välisellä tiedonkululla (viestimet ja yhteiset kokoukset) varmistetaan, että jokaisella on riittävä tietämys oikeista toimintatavoista. Koulutuksissa saatua tietoa jaetaan aktiivisesti työyhteisön sisällä, mm. koulutusmateriaalit ovat kaikkien luettavissa. Toimialakohtaisista suunnitelmista voi todeta, että henkilöstön ammattitaidon ylläpitoon mm. ohjeiden ja lainsäädäntöön tutustumiseen on varattu työaika.

Kouluttautumisessa otetaan huomioon henkilöstön erikoistuminen, mutta myös ns. yleiskoulutukseen osallistuminen on toisinaan hyödyllistä. Täydennyskoulutuksen lisäksi koulutusta on tarjolla myös ensiaputaidoista, tietohallinto-osaamisesta, työsuojelusta ja työhyvinvoinnista.

2.2.2. Tilat ja laitteet

Ympäristöterveysvalvonnan toimistotilat sijaitsevat Pohjolankadulla Lappeenrannassa kahdessa kerroksessa. Sivutoimipisteitä on Lemillä, Luumäellä, Savitaipaleella ja Taipalsaarella. Sivutoimipisteissä on ns. kuntapäivystys joka toinen viikko, mutta tilat ovat valvonnan käytettävissä mm. asiakastapaamisia varten muulloinkin. Valvonnan käytettävissä on ns. peruslaitteistoa, jota voidaan käyttää tarkastuksen suorittamisessa apuna. Tarvittaessa laajempia olosuhdeselvityksiä toimijoita ohjataan käyttämään ulkopuolisia, hyväksytyjä asiantuntijoita.

Ajanmukaiset atk-laitteet ohjelmiseen sekä tietoliikenne- ja puhelinyhteydet on järjestetty kaikille viranhaltijoille.

Eläinlääkäripalvelujen tuottamista varten Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on toimitilat Lappeenrannassa, Joutsenossa, Lemillä, Luumäellä, Savitaipaleella ja Ylämaalla. Lappeenrannassa on Hubertus-seuran talleilta vuokrattuna pakkopilttuu sitä tarvitsevien potilaiden hoitoa varten.

Vastaanottojen koot ja varustetasot vaihtelevat. Kaikilla vastaanotoilla on perusvarustus sekä suur- että pieneläinten hoitoon. Jokaisessa seudun toimipisteessä on käytettävissä ultraäänilaitte. Lappeenrannan toimipisteessä on Lappeenrannan seudun ympäristötoimen

omistama ja Savitaipaleella eläinlääkärin oma röntgenlaite. Lappeenrannan seudun ympäristötoimi varaa vuosittain eläinlääkintähuollon tarpeisiin varoja käyttöinstrumenttien hankkimiseen ja uusimiseen. Vuosittain pyritään varaamaan investointivaroja suurempien hankintojen toteuttamiseksi. Hankinnoilla pyritään tasapuolisesti kehittämään yhteis- ja sivuvastaanottoja.

Kaikissa eläinlääkintähuollon toimipisteissä ei ole lämmintä autotallia, kattavia sosiaalitylöitä tai toimenpidehuoneesta erillistä odotustilaa/ leikkaushuonetta. Lääkkeille löytyvät asianmukaiset säilytystilat. Valvontaeläinlääkäriä varten on suoja- ja näytteenottovarustus Lappeenrannan vastaanoton yhteydessä. Sijaisten majoittumista varten on Lappeenrannassa vastaanoton yhteydessä erillinen sijaisasunto. Yöpymismahdollisuus löytyy myös kolmesta sivutoimipisteestä.

3. TOIMINTA VALVONTAOHJELMAKAUDELLA 2015 – 2019

3.3. Suunnitelmallinen valvonta

3.3.1 Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen

Valvontasuunnitelma vuosille 2015 – 2019 on laadittu riskiperusteisesti valvontatarpeen mukaisesti. Valvontaa kohdennetaan mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisten valvontaohjelmien painopisteiden mukaan huomioiden kuitenkin paikalliset valvontatarpeet.

Valvontasuunnitelmassa huomioidaan keskusviranomaisen valvontaohjelmissa julkaistu valvontakohdetyypikohtainen riskinarviointi, mutta osin suunnitelma on laadittu kohdekohtainen riskinarviointi huomioiden. Toimialakohtaisissa suunnitelmissa ilmenee tarkemmin kohdekohtaisen riskinarvioinnin toteuttamistapa ja sen vaikutus valvontaan. Riskinarvioinnissa on otettu huomioon mm. toiminnan luonne ja laajuus sekä aiempien tarkastusten havainnot. Toimialakohtaisissa suunnitelmissa riskinarviointiin vaikuttavia tekijöitä on selvitetty tarkemmin kunkin valvonnan toimialan osalta.

3.3.2 Valvontakohteiden/valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa tarkastustiheydet on määritelty ohjeellisesti kohdetyyppikohtaisesti huomioiden mahdollinen kohdekohtainen riskinarviointi. Valvontasuunnitelmassa noudatetaan pääosin valtakunnallisissa valvontaohjelmissa tai keskusvirastojen mahdollisissa riskinarviointiohjeissa mainittua tarkastustiheyttä. Tätä tarkastustiheyttä voidaan lisätä tai vähentää valvontaohjelmassa määritellystä kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä riskinarvioinnin perusteella.

Toimialakohtaisiin suunnitelmiin on varsinaisen valvontasuunnitelman lisäksi osin laadittu vuosittaista työsuunnitelmaa, ”tarkastussuunnitelma”. Tarkastussuunnitelmassa mainituissa tarkastustiheyksissä on huomioitu myös käytettävissä olevat valvontaresurssit.

Valvonnan tietoon tulevat uudet valvontakohteet, joiden toiminta vaatii suunnitelmallisen valvonnan toteuttamista, kirjataan Lappeenrannan seudun ympäristötoimen valvontatietojärjestelmään ja ne tulevat suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Valvontakohteeseen voidaan tällöin kohdistaa suunnitelmallisen valvonnan valvontakäynti, josta peritään Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

3.3.3. Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan toimeenpanossa tarkastustoiminta on oleellinen osa kohteen tai toiminnan vaatimuksenmukaisuuden selvittämistä. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin, tuotteisiin tai eläimiin.

Valvontasuunnitelmaan on kirjattu suunnitellut tarkastukset kohdetyyppikohtaisesti. Nämä toimialakohtaiset, vuosittain päivitettävät suunnitelmat ovat tämän valvontasuunnitelman liitteissä.

Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, millaiseen kohteeseen ja minkä lain perusteella se tehdään. Tarkastuksen sisältöä on kuvailtu tarkemmin liitteissä ja ympäristöterveydenhuollon laatukäsikirjan laatuohjeistuksessa. Osaan kohteista tehdään tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella, esim. elintarvikevalvonnan

yhteydessä suoritetaan tupakkavalvonnan mukainen tarkastus tai samassa kohteessa tehdään sekä terveydensuojelu- että kuluttajaturvallisuuslain mukainen tarkastus. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti kuluvan ajan arvioinnissa otetaan huomioon tarkastuksen valvontakohdetyypin, kohteen valvontahistoria, tarkastuksen valmistelu, tarkastuksen sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastukseen keskimääräisesti kuluva aika on tarkemmin arvioitu toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

Resurssien laskennassa huomioidaan lisäksi matkoihin kuluva aika.

Taulukossa 1 esitetään eri lakien mukaisten tarkastusten yleiset sisällöt.

Taulukko 1.

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	minkä tahansa näkökohdan tutkiminen sen toteamiseksi, onko kyseinen näkökohta vaatimusten mukainen Pääsääntöisesti tarkastukset ilman ennakkovaroitusta Ei yleensä kata koko yrityksen toimintaa, kohdistuu johonkin tiettyyn osaan.
Terveydensuojelunvalvonta	selvittää mahdollisen terveysvaaran tai haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein myös mittauksia tai näytteenottoa), tarkastukset ilmoitetaan yleensä ennakkoon.
Kuluttajaturvallisuusvalvonta	tarkastuksen tarkoitus selvittää, onko tarjottu palvelu tai tavara turvallinen, tarkastuksista ilmoitetaan yleensä ennakkoon
Tupakkalainvalvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta.
Läkelain mukainen valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta.
Eläinsuojeluvalvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen

	vaatimustenmukaisuus. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta.
Eläintautivalvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus. Tarkastusajankohdasta sovitaan kohteen kanssa pääsääntöisesti ennalta.
Sivutuotevalvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus. Tarkastusajankohdasta sovitaan kohteen kanssa pääsääntöisesti ennalta.

3.4. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta ja muu valvontaa tukeva työ

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi suorittaa suunnitelmallisen valvonnan lisäksi runsaasti suunnitelman ulkopuolista valvontaa ja erilaisia muita hallinnollisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on elinympäristön ja yksilön terveyden ja turvallisuuden edistäminen sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen.

Tällaista ei-suunnitelmallista valvontaa tai hallinnollisia toimenpiteitä ovat mm.:

- Ilmoitusten ja hakemusten käsittely, niistä mahdollisesti tehtävät päätökset
- yhteydenotot ja niiden johdosta tehtävät toimenpiteet kaikilta ympäristöterveydenhuollon valvonnan toimialoilta (esim. asumisterveys, epidemiaepäilyt, eläinsuojeluilmoitukset)
- erilaisten työryhmien toimintaan osallistuminen (esim. kuntien sisäilmatyöryhmät)
- lausuntojen antaminen esim. rakennusluvista, kaavoista, ympäristöluvista
- tietojenkeruu ja raportointi
- laatuohjelman ylläpito ja kehittäminen
- tiedottaminen
- kouluttautuminen (koulutukseen osallistuminen, omaehtoinen kouluttautuminen kuten lainsäädäntöön ja ohjeistukseen tutustuminen)

Ei-suunnitelmalliseen valvontaan ja muuhun hallinnolliseen/valvontaa tukevaan toimintaa kuuluu runsaasti valvonnan resursseja hieman valvonnan toimialasta riippuen. Usein ei-suunnitelmallinen valvonta on tehtävä ensisijaisesti ja vasta tämän jälkeen suunnitelmallinen valvonta.

Lääkelain valvonta on pelkästään suunnitelman ulkopuolista, akuuttia valvontaa, sillä valvontaa suoritetaan myyntilupia myönnettäessä ja muiden yhteydenottojen perusteella. Suunnitelmallisen valvonnan vaatimus ei koske lääkelain mukaista valvontaa.

3.5. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Valvonta tukeutuu pääosin Saimaan vesi- ja ympäristötutkimuksen laboratorioon. Laboratorio tutkituttaa osan analyyseistä alihankintana. Alihankintalaboratorioita ovat KCL, Ramboll, Kokemäenjoen vesiensuojeluyhdistyksen laboratorio ja Metropolilab. Laboratoriot ovat akkreditoituja ja EVIRAn hyväksymiä. Yhteistyölaboratoriona toimii myös Työterveyslaitoksen laboratorio, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laboratorio, Elintarviketurvallisuusviraston laboratorio ja tullilaboratorio.

Suurin osa Lappeenrannan seudun ympäristötoimen alueen eläinlääkintähuollon eläinperäisistä näytteistä tutkitaan seudun ulkopuolisissa laboratorioissa. Eläinlääkärit viljelevät yksittäisiä bakteerinäytteitä vastaanoton varustetason mukaan (esim. Uricult-virtsanviljelyt) ja tekevät tarvittaessa raadonnavauksia. Alueen lypsytilojen maitonäytteet menevät suoraan tiloilta tutkittavaksi Tuottajain Maidon laboratorioihin tai ne lähetetään postitse Finzymes- tai muuhun vastaavaan laboratorioon. Erite-, kudokset-, raato- ja muut näytteet hoitava eläinlääkäri lähettää valintansa mukaan koti- tai ulkomaiseen laboratorioon tutkittavaksi.

3.6. Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen on perittävä toimijalta Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollon taksa on nähtävillä ympäristötoimen internet-sivuilla. Valvontamaksut määritellään siten, että ne kattavat suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Kuntaliitto on yleiskirjeellään (21/80/2006) ohjeistanut ympäristöterveydenhuollon maksullisuutta, maksujen suuruuden määrittämistä sekä taksojen hyväksymistä.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollon taksa on tuntiperusteinen. Viranomaistoiminnalle määritetään tuntihinta, joka on aina sama, riippumatta siitä, kuka viranhaltija tarkastuksen tekee. Tuntihinta tarkistetaan vuosittain ja tarvittaessa tehdään tarkistukset taksaan. Matkakustannukset sisällytetään jaettaviin yleiskustannuksiin, jolloin ne tulevat mukaan tuntihintaan, eikä matkalaskua kohdenneta suoraan toiminnanharjoittajalle. Valvontatunnin hinta määräytyy tällöin seuraavasti:

palkat sivukuluineen (tarkastajat, hygieenikkoeläinlääkäri, terveysvalvonnan johtaja, toimistohenkilöstö) + vuokrat + hallinnon kustannukset+ puhelin+ matkakustannukset+ koulutuskustannukset

Valvontatunnin hinta = _____

tehollinen vuotuinen valvonta-aika tunteina (valvontahenkilöstön vuotuinen työtuntimäärä – loma-ajat – sairauspoissaolot - tarkastusmatkoihin käytetty aika)

Ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävissä on monia sellaisia tehtäviä, joista ei voida periä maksuja, mutta jotka on usein priorisoitava. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteydenottojen perusteella tapahtuvat terveyshaittaepäilyjen selvittämiset tai ruoka- tai vesivälitteisten epidemioiden selvittämiseksi tehtävät toimenpiteet. Näihin tehtäviin on varattava resursseja, joten maksuilla ei voida kattaa koko ympäristöterveydenhuoltoa.

Eläinlääkintähuollon järjestämisen kustannusten kattamiseksi ympäristötoimella on mahdollisuus periä eläimen omistajalta vastaanottokäynnistä ns. klinikkamaksua sekä maksua puhelinpalvelun järjestämisestä. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan ja kunnallisiin eläinlääkäripalveluihin liittyvistä maksuista ja korvauksista on säädetty eläinlääkintähuoltolain 5. luvussa ja eläinlääkintähuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa peritään klinikkamaksua lautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Myös virka-ajan ulkopuolinen päivystyspuhelin on

asiakkaille maksullinen. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toimialueella Lappeenrannan seudun ympäristölautakunta on päättänyt osallistua peruseläinlääkäripalvelusta ja kiireellisestä eläinlääkäriavusta hyötyeläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Tätä ns. subventiota ei kuitenkaan makseta hevosten omistajille. Valvontaeläinlääkäriin kuluista laskutetaan aluehallintovirastoa MMM:n, Eviran ja AVIn antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan osalta lupa-, valvonta- ja todistusmaksuilla katetaan toiminnan aiheuttamista kuluista vain n. 15 %. Lisäksi eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kuluista suuri osa saadaan laskutettua aluehallintovirastolta. Lappeenrannan seudun ympäristötoimi laskuttaa valtion keskusvirastoja muistakin tehtävistä, jotka eivät kuulu kunnan tehtäviin, mutta joita keskusvirastot pyytävät tekemään. Tällainen tehtävä on esimerkiksi ensisaapumisvalvonnan toteuttaminen. Eläinlääkintähuollon järjestämisestä ympäristötoimi kattaa klinikkamaksuilla ja puhelinkorvauksilla n. 3 %.

3.7. Tiedonhallinta

3.7.1. Valvontatietojärjestelmä ja yksikön omat järjestelmät

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa on käytössä Digia Oy:n Tarkastaja-ohjelma, jolla hallitaan ympäristöterveydenhuollon kohteiden rekisteriä. Tarkastaja-ohjelmaan kirjataan tehdyt valvontatoimenpiteet ja linkitetään valvonta-asiakirjat. Järjestelmä hallinnoi kohdetietoja, kohteen suoritteita, hakemuksia, lupia, päätöksiä, työjonoa ja yhteydenottoja. Tarkastaja-ohjelmasta valvontatiedot siirtyvät keskitettyyn järjestelmään.

Viranhaltijapäätökset tehdään koko kaupungissa käytössä olevalla Dynasty asiahallintaohjelmalla.

Lappeenrannan kaupungin palautejärjestelmä on tarkoitettu asiakkaille, jotka voivat antaa palautetta ja tehdä ehdotuksia kaupungille.

Kaikissa palvelupisteissä olevat tietokoneet on liitetty Lappeenrannan kaupungin tietoverkkoon. Tietohallinnon palvelut kaupunki ostaa Saita Oy:ltä. Tietohallinnon palveluihin sisältyvät myös varmuuskopiointi ja tietoturvajärjestelmät.

valvontaa ja valvontayksikköä koskevien tietojen keräämiseen. Tällaisia ovat mm. henkilöstöresurssit, valvontasuunnitelma ja sen toteutuman sanallinen arvio.

VYHAN tiedot on pidettävä ajan tasalla ja kunnan valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että velvoitteissa pysytään. Keskusviranomaisen ohjaa kuntia edistämään omista tarpeistaan raportointia, mikä on haasteellista nykyisillä järjestelmillä, sillä järjestelmistä ei saa ulos valvonnan seuraantaa varten tarpeellisia tietoja kuntatasolla.

3.7.3.3. YLLI

YLLI eli ympäristöterveydenhuollon luvat ja ilmoitukset liittyy työ- ja elinkeinoministeriössä käynnissä olevana yritystoimintaan liittyvään julkisten tieto- ja asiointipalvelujen sähköistämistä edistävään hankekokonaisuuteen. YLLIn tavoitteena on toteuttaa sähköistetyt asiointipalvelut ympäristöterveydenhuollon osalta.

3.7.3.4. Tupakkatuotteiden myyntiluparekisteri

Valvira ja kunnat pitävät tupakkalaissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tupakkatuotteiden vähittäismyynnin luparekisteriä elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty vähittäismyyntilupa tai jotka ovat hakeneet tällaista lupaa. Valvira huolehtii luparekisterin ylläpidosta sekä toimii samalla lupajärjestelmän rekisteriviranomaisena.

3.7.3.5. Valvonnan viranomaisekstranet

Valvonnan viranomaisekstranet on Eviralla, Valviralla ja Tukesilla. Nämä ovat vain viranomaisille suunnattuja, suljettuja verkkopalveluita, jotka tehostavat toimialan viranomaisten välistä viestintää.

3.7.3.6. Eläinlääkintähuollon valtakunnalliset tietojärjestelmät

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä (Elvi) on hallinnonalan perusjärjestelmä, jonka ensimmäiset osat on otettu käyttöön 2014. Järjestelmä korvaa sekä Eliten että Elviksen, mutta Eliten käyttöä jatkuu Elvin rinnalla ainakin vuoteen 2016 asti. Elitessä – myöhemmin Elvissä- on eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä-, ja lääkevalmisterekisterit. Elviin tullaan tallentamaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmat (MV:n, CAE:n

ja Scrapien osalta), luvan- ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä rajoittavat määräykset. Toistaiseksi Elvi on vain aluehallintovirastojen ja Eviran käytössä, mutta tulee suunnitelmakaudella myös kunnaneläinlääkärien käyttöön.

TRACES (*Trade Control and Expert System*) on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä, jonka tarkoituksena on parantaa elävien eläinten ja eläintuotteiden jäljitettävyyttä ja valvontaa EU:n jäsenvaltioiden välisessä sisämarkkinakaupassa sekä tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista.

Kartturi –sovelluksella hallinnoidaan helposti leviävien eläintautien vastustustoimenpiteitä. Kartturi-sovelluksella piirretään karttapohjalle rajoitusvyöhykkeet sekä haetaan vyöhykkeiltä tilat, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja. Kartturilla voi tehdä raportteja ja listoja alueen eläintenpitopaikoista.

Rokotusrekisteri on pääasiassa nautojen, lampaiden ja vuohien rokotusrekisteri, jolla voidaan hallinnoida viranomaisten edellyttämien rokotusten tietoja muun muassa mahdollisen sinikielitautiepidemian aikana.

Vuonna 2006 käynnistetyn *eläintietojärjestelmän* kehittämishankkeen tavoitteena on luoda yhdenmukainen tietokanta, johon eläintietojen ilmoittaminen tehdään yhtenäisiä palveluja käyttäen ja jonka tiedot ovat järkevästi eläinten pitäjien, viranomaisten ja muiden asianosaisten käytettävissä. Yleisen eläinrekisterin tietoja hyödynnetään mm. eläintautien torjunnassa ja maatalouden tukihallinnon palveluissa. Sen ensimmäinen osio, *lammas- ja vuohirekisteri*, otettiin käyttöön vuonna 2008. Sikarekisteri siirrettiin osaksi eläintietojärjestelmää lokakuussa 2011. Eläintietojärjestelmän määrittelyissä otettiin huomioon jo osaltaan hevoset, naudat ja siipikarja, jotka toteutetaan tulevina vuosina. Yleiseen eläinrekisteriin on myös tehty rajapintapalveluja sidosryhmien tietojen siirtoa varten.

Nautarekisterissä eläimen yksilötietoihin luetaan eläimen EU-tunnus, syntymäaika, pitopaikkatiedot, rotu, sukupuoli, omistajatiedot jne. Näiden lisäksi teurastamot ja välittäjät tekevät teurastus- ja välitysilmoitukset nautarekisteriin. Nautarekisterin avoin rajapinta (NAVRA) on avattu vuonna 2007. Sen avulla hävityslaitokset pystyvät tekemään

hävitysilmoituksia keräämistään naudoista, joten jokaisen naudon jäljitettävyys varmistetaan. Myös nautarekisteri tullaan siirtämään osaksi eläintietojärjestelmää.

ID-valvonta sovellusta käytetään eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan valvonnan tietojen ylläpitoon. ID-valvonta sovellusta käytetään ELY-keskuksissa, aluehallintovirastoissa, Evirassa ja MMM:ssä.

Eläintenpitäjärekisteri-sovellus on Eviran omistama eläintenpitäjien rekisteröintiin tarkoitettu sovellus. Kunnan maaseutuviranomaisen käytössä olevalla sovelluksella rekisteröidään kaikki lammas-, nauta-, sika- sekä vuohieläintenpitäjät, haaskaruokintapaikat, siipikarjanpitäjät, mehiläisten- ja kimalaistenpitäjät, turkiseläinten pitäjät sekä kameli- ja hirvieläinten pitäjät. Sovelluksella rekisteröidään myös eläinten pitopaikat. Hevosten pitäjät ovat seuraava rekisteriin tehtävä täydennys.

Viranomaiskäytössä olevien tietojärjestelmien lisäksi toimijoilla on käytössään erilaisia seurantajärjestelmiä:

Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä on Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry:n omistama ja ylläpitämä selainpohjainen internetsovellus, jota käyttävät nautatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten meijerit, teurastamot ja neuvonta. Nasevaan tallennetaan terveydenhuollon toimenpiteet niiltä lypsykarja- ja naudanhantuotantotiloilta, jotka solmivat terveydenhuoltosopimuksen. Eläinlääkärit ja tuottajat voivat hyödyntää Nasevaa lääkitys- ja hoitotietojen kirjauksessa sekä tuottajat ketjuinformaatiotietojen välittämisessä.

Sikava eli sikaloiden terveydenhuollon seurantajärjestelmä on selainpohjainen internetsovellus, jota käyttävät sikatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten teurastamot ja neuvonta. Rekisteriä ylläpitää ETT ry. Sikava yhdistää teurastamoiden sikaloita koskevat terveystuokitusjärjestelmät yhdeksi keskitetyksi kansalliseksi rekisteriksi.

3.8. Viestintä

Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on koko ympäristötoimen yhteinen viestintäsuunnitelma, jota päivitetään tarpeen mukaan. Viestintäsuunnitelma on tallennettu ympäristötoimen verkkoasemalle. Erityistilanneviestinnästä on oma suunnitelmansa.

Ympäristötoimen tiedottaminen on avointa ja aktiivista ja osa kunkin virkamiehen tavanomaista työtä. Tiedottaminen perustuu täsmälliseen, virheettömään ja perusteltuun tietoon. Tiedottamisessa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen kuntalaisten ja tiedotusvälineiden edustajien välillä. Tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti eikä tiedon saamista rajoiteta enempää kuin tiedon suojan tarve edellyttää. Julkinen tieto annetaan mahdollisimman pian. Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on koko ympäristötoimen yhteinen viestintäsuunnitelma/tiedotusohje. Erityistilanneviestinnästä on oma suunnitelmansa.

Päävastuu viestinnästä on siellä, missä on johtamisvastuu. Tiedotusvastuuta Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa koordinoi ympäristöjohtaja. Hän vastaa myös erityisesti laajojen koko toimialaa koskevien asioiden tiedottamisesta.

Tulosyksiköiden esimiehet vastaavat oman alueensa tiedottamisesta ja jakavat tiedotustehtävät edelleen organisaatiossaan. Asiaa valmisteleva viranhaltija tiedottaa valmisteltavan asian tai valvontakohteensa asian sisällöstä, ellei esimies muuta määrää.

Tiedottaessaan henkilö toimii aina virkamiehenä tai toimialan työntekijänä, ei luottamus- tai muuna yksityishenkilönä. Mielipidekin esitetään aina virkamiehen/työntekijän mielipiteenä. Jokaisella työntekijällä on oikeus oman henkilökohtaisen mielipiteensä esittämiseen, mutta sitä ei tule tehdä työtehtäviin liittyvän tiedottamisen yhteydessä.

3.8.1. Sisäinen viestintä

Sisäisen viestinnän tavoitteena on, että tarvittava tieto tavoittaa asianmukaiset henkilöt viivytyksettä. Sisäisestä viestinnästä on jokainen yksikön jäsen osaltaan vastuussa. Sisäistä viestintää leimaa avoimuus, viestintä on suoraa, aitoa ja tapahtuu toista kunnioittaen.

Sisäisen viestinnän keinoina ovat palaverit (säännölliset ja tarpeen mukaan), sähköposti, puhelimet, wintran tiedotteet ja henkilökohtainen kommunikointi.

3.8.2. Ulkoinen viestintä

Asiakasviestintä on oikeaa ja ajantasaista. Viesteihin pyritään vastaamaan viivytyksettä. Ulkoisen viestinnän välineitä ovat tiedote, kuulutukset, tiedotustilaisuudet, haastattelut, verkkoviestintä, tiedotuslehdet/esitteet, asukastilaisuudet sekä välitön palveluviestintä. Välitöntä palveluviestintää ovat puhelinkeskustelut, henkilökohtaiset tapaamiset ja sähköpostiviestintä, Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on valmis tiedotejakeluluettelo, jota tukipalveluyksikkö ylläpitää.

Valvontasuunnitelmakauden aikana pyritään aktiivisesti viestimään kuntalaisille toteutetuista valvontaprojekteista, vuosittaisista valvontatiedoista ja muista ajankohtaisista valvonnan asioista. Mahdollisesti muuttuvista yhteystiedoista viestitään aktiivisesti.

Viestintäkanavia ovat

- Lappeenrannan seudun ympäristötoimen internet-sivut
- tiedotusvälineet, joille laaditaan tiedotteita ja tarvittaessa julkaistaan ilmoituksia
- kuntien asukaslehdet
- Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnan esityslistat, jotka julkaistaan Lappeenrannan kaupungin internet-sivuilla
- Lappeenrannan seudun ympäristötoimen esitteet

Sosiaalisen median käyttöönottoon viestinnässä tai koulutuksen järjestämiseen toimijoille ei Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa ole riittäviä henkilöstöresursseja.

Lähialueen muiden viranhaltijoiden kanssa pidetään säännöllisiä tapaamisia (mm. asumisterveyden tai elintarvikevalvonnan viranhaltijoiden tapaamiset, terveysturvallisuuden johtajien tapaamiset) ja yhteistyötä tehdään jatkuvasti.

Yhteydet peruskuntiin säilytetään aktiivisella viestinnällä.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi tiedottaa toiminnastaan aktiivisesti.

3.9. Erityistilanteisiin varautuminen

Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on teknisen toimen kanssa yhteinen valmiussuunnitelma.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi päivittää omaa erityis- ja poikkeustilannesuunnitelman valmistelua suunnitelmakauden alussa. Suunnitelma sijaitsee ympäristötoimen verkkoasemalla ja tulostettuna toimistonhoitajan työhuoneessa.

3.9.1. Kunnan elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmään kuuluu jäseniä Lappeenrannan seudun ympäristötoimesta, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteistä sekä seudun alueen kuntien vesihuollosta vastaavat. Selvitystyöryhmän jäsenten yhteystiedot löytyvät erityistilannemapista ja ympäristötoimen verkkoasemalta.

4 VALVONTASUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN JA TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

4.1. Valvontasuunnitelman hyväksyminen

Valvontasuunnitelma hyväksytään Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnassa. Valvontasuunnitelma hyväksytään monivuotisena (2015-2019), mutta tarkistetaan vuosittain kunkin vuoden alussa v. 2016 alkaen. Valvontasuunnitelman päivitetty versio toimitetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Vuodesta 2015 alkaen valvontasuunnitelmat on tarkoitus liittää VYHA-järjestelmään.

4.2. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisesta annetaan lautakunnalle väliraportti vähintään kerran vuoden aikana. Koko vuoden toteutuma tuodaan lautakunnalle hyväksyttäväksi viimeistään seuraavan vuoden maaliskuussa. Lautakunnassa käsitelty

valvontasuunnitelman toteutuma toimitetaan VYHAN kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

Koko valvontasuunnitelmaavuoden toteutumassa arvioidaan taulukossa 2 esitettyjä kohtia. Toteutuman arvioinnin yhteydessä esitetään myös toimenpide-ehdotuksia tulevaa vuotta ja suunnitelmaa ajatellen. Valvontasuunnitelman toteutumista pyritään arvioimaan valvontakohdetyypeittäin, mutta ainakaan suunnitelmakauden alkuvuosina tämä ei ole mahdollista valvontaohjelmasta saatavien tietojen puutteellisuuden vuoksi.

Taulukko 2. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Suunnittelun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kaikkien toimialojen valvonnan kattavuudesta, mahdollisuuksien mukaan huomioiden myös kattavuus eri kuntien osalta ▪ valtakunnallisten ja omien paikallisten painopisteiden valvonnan toteutumisesta ▪ erityyppisiin tarkastuksiin ja kohteisiin käytetystä ajasta verrattuna suunniteltuun ajankäyttöön ▪ tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrästä ja laadusta sekä kunnan viranomaisen toimenpiteistä näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä ▪ näytteistä ja analyyseistä ▪ valvontaprojekteihin osallistumisesta
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ valvonnasta kertyneistä maksutuloista toimialoittain ▪ valvonnasta saatujen tulojen kohdentumisesta, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen
Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ voimavarojen riittävydestä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen ja valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin ▪ erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan
Toiminnan kehittämistarpeet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ toimenpiteistä, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella
Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (arviointi- ja ohjauskäynnit)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hyvät käytännöt, poikkeamat, kehittämiskohteet ja korjaavat toimenpiteet

Eläinlääkintähuollon osalta tilastoidaan vuosittain myös eläinlääkäripalvelujen käyttöä. Raporttiin kerätään tiedot sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien sekä pieneläinvastaanottokäyntien määrät sekä virka-aikana että päivystysaikana. Nämä liitetään valvontasuunnitelman arviointiin ja toimitetaan aluehallintovirastolle kerran vuodessa.

Talousarvion seurannan ja kuntien välisen laskutuksen yhteydessä kerätään tietoa kunnaneläinlääkärien tekemistä sairaskäyntien määrästä sekä hoidettujen potilaiden määrästä vuosittain. Tarvittava tieto kerätään suoraan eläinlääkäreiden ProvetWin-ohjelmista (Yhtymäraportti). Naseva ja Sikava eivät ilmoita tehtyjen terveydenhuoltokäyntien määrää seudun virkamiehille, vaan tieto on kerättävä käynnit tehneiltä eläinlääkäreiltä/ aluehallintovirastolta. Valvontaeläinlääkärien tekemien eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisia tarkastuskäyntien määrää seurataan muun ympäristöterveydenhuollon suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä.

5. VALVONNAN TOIMIALAT

5.1. Elintarvikevalvonta

Vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta on toimijoilla, joilla on velvoite seurata toimintaansa ja tuotteitaan omavalvonnassaan. Viranomaisen suorittama valvonta on riskiperusteista. Valvontaviranomainen tekee elintarvikelain (23/2006) 49 §:n nojalla valvonnan edellyttämiä tarkastuksia paikkoihin, joissa harjoitetaan elintarvikelaissa

tarkoitettua toimintaa tai joissa säilytetään elintarvikelain noudattamisen valvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja. Tarkastuksen yhteydessä valvontaviranomainen voi antaa elintarvikelain 55-56 §:n nojalla määräyksiä tai kieltoja tai määrätä elintarvikelain 57 §:n nojalla elintarvikkeen poistettavaksi markkinoilta. Valvontaviranomainen voi ottaa elintarvikelain 50 §:n nojalla edellä mainituista paikoista korvauksetta valvontaa varten tarvittavia näytteitä.

Kunnan valvontasuunnitelman laadinnassa tulee huomioida valtakunnalliset toimialakohtaiset valvontaohjelmat. Elintarvikevalvonnan toimintaa ohjaava VASU – johon sisältyy elintarvikevalvonnan valvontaohjelmaan kuuluvia asioita - julkaistiin vasta 28.11.2014. Evira on ilmoittanut ohjaavansa kuntia valvontasuunnitelman laadintaan v. 2015 alkupuolella.

5.1.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet

Elintarvikeketjun monivuotisessa kansallisessa valvontasuunnitelmassa 2015 – 2019 (VASU) on mainittuna kunnilta mahdollisesti edellytettäviksi toimenpiteiksi elintarvikevalvonnan osalta seuraavat:

Elintarviketurvallisuuden alaprosessit	Toimenpiteet/painopisteet	
	2015	2016
Elintarvikkeiden valmistus	Oivan käyttöönotto	Elintarvikevalvonnan yhdenmukaistaminen Oivan käyttöönoton jälkeen
	Jäljitettävyyssvalvontaprojekti	Reseptivalvontaprojekti
		Elintarvikepatogeeniprojekti
Kuljetus	Oivan käyttöönotto	Elintarvikevalvonnan yhdenmukaistaminen Oivan käyttöönoton jälkeen
Elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu	Elintarvikevalvonnan yhdenmukaistaminen Oivan käyttöönoton jälkeen	Elintarvikevalvonnan yhdenmukaistaminen Oivan käyttöönoton jälkeen
	Jäljitettävyyssvalvontaprojekti	

	Elintarvikepatogeeniprojekti	Elintarvikepatogeeniprojekti
Sisämarkkinakauppa	Jäljitettävyyysvalvontaprojekti	
Vienti	Vientivalvontajärjestelmien kehittäminen	

Painopistealueiden valvonnan toteutusta suunnitellaan tarkemmin vuosittain päivitettävässä suunnitelman osassa (liite 4).

5.1.2. Kohdetyypit

Lähes kaikki elintarvikevalvonnan kohdetyypit ovat säännöllisen, suunnitelmallisen valvonnan piirissä. Valvontakohteet tekevät Lappeenrannan seudun ympäristötoimeen elintarvikelain mukaisen ilmoituksen, alkutuotannon ilmoituksen tai tiedottavat toiminnastaan valvonta-alueella. Tällöin valvontakohteet tulevat elintarvikelain mukaisen suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Elintarvikelain mukaista ilmoitusta ei tarvitse lain mukaan tehdä, kun toimintaan liittyvät riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä ja elintarvikealan toiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta, toimijana on yksityinen henkilö tai toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena. Nämä toiminnot eivät ole suunnitelmallisen valvonnan piirissä, mutta mikäli ko. kohteessa on syytä epäillä terveysvaaraa, voidaan sinnekin kohdistaa tarkastus ja tarvittaessa nostaa ko. kohde suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Kotirauhan piirissä olevaan elintarvikehuoneistoon ei voi suorittaa tarkastuskäyntiä, ellei ole epäilyä sellaisesta terveysvaaran aiheuttamisesta, josta seuraa rikoslain mukainen seuraamus. Myös piha-alueet kuuluvat kotirauhan piiriin. Tällaisten elintarvikehuoneistojen suunnitelmallinen valvonta voi sisältää esimerkiksi asiakirjatarkastuksia, toimijan /työntekijöiden haastatteluja ja toimijan neuvontaa. Tämä valvonta on suunnitelmallista valvontaa ja siis maksullista toimijalle.

5.1.3. Riskinarviointi ja valvontakohteiden tarkastustiheys

Elintarvikevalvonnan osalta riskinarviointia on suoritettu Elintarviketurvallisuusviraston laatiman riskinarviointiohjeen perusteella ja valvontakohteiden tarkastustiheys on suunniteltu tämän ohjeistuksen mukaisesti. Valvontasuunnitelman laatimisvaiheessa ohje on edelleen luonnosvaiheessa, mutta riskinarviointia tarkennetaan myöhemmin suunnitelmakaudella luonnoksen valmistuessa.

5.1.4. Tarkastus

Tarkastukseen kuuluu tarkastuksen valmistelu, tarkastus, tarkastusraportin laadinta ja tietojen kirjaaminen Tarkastaja-ohjelmaan/ KUTI-tietojen antaminen. Tarkastukset suoritetaan pääsääntöisesti virka-aikaan, kun kohteessa on toimintaa. Tarvittaessa tarkastuksia tehdään iltaisin ja viikonloppuisin.

Valvontakäynneillä käytetään erilaisia valvontamenetelmiä tai –tekniikoita, kuten seuranta, tarkkailu, todentaminen, tarkastaminen ja näytteenotto. Epäkohtien korjaamisesta ja aikataulusta sovitaan toimijan kanssa ja tämä kirjataan tarkastusraporttiin. Määräajan jälkeen suoritetaan maksullinen uusintatarkastus. Elintarvikelainsäädännön mukaisiin hallinnollisiin pakkokeinoihin ryhdytään, jos elintarvikealan yrittäjä ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten täyttämiseksi.

Elintarvikevalvontaa suoritetaan pääosassa valvontakohteita v. 2015 alusta alkaen ns. Oiva-järjestelmän mukaisesti. Tarkastettavat asiat on lueteltu ns. Oiva-riveillä, osa näistä on jokaisella tarkastuskerralla tarkastettavia, ns. pakollisia rivejä ja osa harvemmin tarkastettavia. Kunkin valvontakohteen osalta kaikki rivit tulee tarkasta kuitenkin vähintään kerran kolmessa vuodessa.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa on suunniteltu tarkastustoimintaa kohdistettavan Oiva-rivien osalta/tarkastuksen sisältöä Oiva-järjestelmässä olevien valvontakohteiden osalta pääsääntöisesti seuraavasti:

vuodet 2015 ja 2018	vuodet 2016 ja 2019	vuosi 2017
Omavalvontasuunnitelma <ul style="list-style-type: none"> • Omavalvontasuunnitelma 	Tilojen ja välineiden soveltuvuus, riittävyys ja kunnossapito	Puhtaanapito <ul style="list-style-type: none"> • Pakkausmateriaalien

<p>ja sen tarkastettavuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omaoivalvontasuunnitelman riittävyys <p>Henkilökunnan toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilökunnan terveydentila • Koulutus • Hygieniaoosaamisen todentaminen <p>Elintarvikkeiden vastaanottaminen</p> <p>Pakkaus- ym. materiaalit (kontaktimateriaalit)</p> <p>Jäljitettävyys ja takaisinvedot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elintarvikkeiden jäljitettävyys • Takaisinvedot <p>Sivutuotteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilojen soveltuvuus elintarvikehuoneisto-toimintaan • Työvälineet, kalusteet, laitteet • Tilojen kunto <p>Pakkausmerkinnät ja markkinointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yleiset pakkausmerkinnät • Erityislainsäädännön edellyttämät pakkausmerkinnät • Markkinointi <p>Omat kuljetukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuljetusten olosuhteet • Lämpötilan hallinta kuljetuksissa <p>Näytteenoton toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omaoivalvontasuunnitelman mukainen näytteenotto • Tutkimustulosten perusteella tehdyt toimenpiteet 	<p>ja kuljetusastioiden puhtaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haitta- ja muut eläimet • Jätehuolto <p>Elintarvikkeiden, raaka-aineiden ja valmiin ruuan säilytys</p> <ul style="list-style-type: none"> • elintarvikkeiden säilytys • pakastaminen ja jäädyttäminen <p>Itsepalvelumyynti ja – linjasto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuoteryhmien erillään pito ja hygienia itsepalvelumyyntissä <p>Palvelumyynti ja – linjasto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuoteryhmien erillään pito ja hygienia palvelumyyntissä
--	---	--

Jokaisella tarkastuskerralla tarkastetaan ylläolevien lisäksi ns. pakolliset rivit, joita ovat seuraavat:

 Puhtaanapito

- tilojen yleinen siisteys ja puhtaus
- työvälineiden ja laitteiden puhtaus
- siivousvälineiden ja siivousvälineiden puhtaus

 Henkilökunnan toiminta

- henkilökunnan työtapojen hygieenisuus
- käsihygienia
- työvaatteet

 Elintarvikkeiden, raaka-aineiden ja valmiin ruuan säilytys

- kylmänä säilytettävät elintarvikkeet
- kuumana säilytettävät elintarvikkeet
- jäähditys

 Oiva-raportin esilläpito

- ✚ Itsepalvelumyynti ja -linjasto
  - Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiaikojen hallinta itsepalvelumyynnissä (myynti ja tarjoilu)
- ✚ Palvelumyynti ja –linjasto
  - Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiaikojen hallinta palvelumyynnissä (myynti ja tarjoilu)
- ✚ Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet
  - erillään pito ja riskikontaminaatio

Jos yritys on tehnyt elintarvikehuoneistoilmoituksen, niin ns. ensimmäisellä tarkastuksella tarkastetaan yllä olevien pakollisten rivien lisäksi kohdat: omavalvontasuunnitelma sekä tilojen ja välineiden soveltuvuus, riittävyys ja kunnossapito.

Oiva-rivit ovat päivittymässä vuoden vaihteessa, joten edellä oleva suunnitelma on varsin karkea. Suunnitelmaa tarkennetaan vuosittain päivitettävässä elintarvikevalvonnan osiossa.

Mikäli tarkastettavassa kohteessa on tarpeen, voidaan tarkastuskäynnillä tarkastaa myös muita kuin suunniteltuja Oiva-rivejä. Näin voi käydä esimerkiksi tapauksessa, jossa todetaan selkeitä, mahdollisesti terveysvaaraa aiheuttavia puutteita niiden Oiva-rivien osalta, jotka eivät kuulu kyseisen vuoden tarkastussuunnitelmaan. Tällöin näihinkin tarkastuksella luonnollisesti puututaan ja suoritetaan samalla Oiva-arviointi.

Elintarvikekontaktimateriaalien valmistajat ja maahantuojat

Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvalla materiaalilla ja tarvikkeella eli kontaktimateriaalilla tarkoitetaan materiaaleja ja tarvikkeita, jotka jo ovat kosketuksessa (suoraan tai välillisesti) tai jotka on tarkoitettu tulemaan kosketukseen elintarvikkeen kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi elintarvikepakkaukset, kertakäyttöastiat, keittiövälineet, kahvin- ja vedenkeitinimet, elintarviketeollisuuden laitteet ja kertakäyttökäsineet. Valvonnassa käytetään Eviran laatimia valvontalomakkeita.

Tuotteiden valmistajilla ja maahantuojilla on oltava omavalvontajärjestelmä tuotteiden vaatimustenmukaisuuden hallitsemiseksi. Toimijan on pystyttävä omavalvontadokumentaation perusteella osoittamaan markkinoimiensa tuotteiden vaatimustenmukaisuus.

Eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevät laitokset

Nämä valvontakohteet tulevat Oiva-järjestelmän piiriin v. 2015 kuluessa. Kullekin laitoksella on tehty laitoskohtainen valvontasuunnitelma. Tarkastukset pyritään tekemään ajankohtana, jolloin laitoksessa on toimintaa. Tästä syystä useimmiten tarkastukset tehdään sovittuina ajankohtina. Tarkastuksia tehdään tämän lisäksi myös ilman ennakkovaroitusta. Myös laitoksilla tarkastettavat asiat ovat pääsääntöisesti OIVA-riveinä, mutta lisäksi tarkastuksilla valvotaan OIVA-järjestelmään sisältymättömiä asioita, kuten esim. vientivalvontaan liittyviä tai kaupanormisäädösten mukaisia asioita. Laitosten osalta OIVA-tarkastusohjeet tarkentuvat kevään 2015 aikana ja ne voivat poiketa mm pakollisten rivien ja kaikkien rivien tarkastusaikajakson osalta.

Alkutuotannon valvonta

Alkutuotannon toiminta ei kuulu Oiva-järjestelmään. Alkutuotannon valvonnan suunnittelua vaikeuttaa se, että alkutuotantopaikkarekisteri ei ole kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten käytettävissä. Tällöin kunnalla ei ole käytettävissään ajantasaista tietoa alkutuotannon kohteista. Valtakunnallinen ohjeistus alkutuotannon valvontatiheyksistä, tarkastuksien sisällöstä ja valvontakohteiden arvioinnista puuttuu. Alkutuotannon suunnitelmallinen valvonta on toistaiseksi painottunut maitotilojen valvontaan, mutta muukin alkutuotanto on elintarvikelain mukaisen valvonnan piirissä.

Ensisaapumispaikat

Ensisaapumispaikka on elintarvikehuoneisto (virtuaalinen tai todellinen), jonka välityksellä/johon tuodaan eläinperäisiä elintarvikkeita EU:n alueelta. Ensisaapumispaikkojen valvonta on valtion vastuulla. Lappeenrannan seudun ympäristötoimi on tehnyt EVIRAn kanssa sopimuksen valvonnasta ja seudun alueella olevia ensisaapumispaikkoja valvotaan Lappeenrannan seudun ympäristötoimen taholta Eviran laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti.

5.1.4. Näytteenotto

Vastuu elintarvikeeturvallisuudesta on toimijoilla ja sen vuoksi näytteenottokin on pääasiassa toimijoiden vastuulla. Omavalvontajärjestelmän toimivuutta voidaan kuitenkin

todentaa viranomaisnäyttein. Näytteenoton tarpeeseen ja tutkimusten laajuuteen vaikuttavat toimijoiden omavalvontasuunnitelma, sen toimivuus ja omavalvontanäytteiden tulokset.

Näytteenottoa toteutetaan elintarvikevalvonnassa usein projektityyppisestä. Näytteenottoprojektit suunnitellaan vuosittain, suunnittelussa huomioidaan valvonnassa todetut mahdolliset ongelmakohdat esimerkiksi jonkun kohdetyypin mukaisissa valvontakohteissa ja näytteenoton tuloksia voidaan käyttää apuna valvonnan suuntaamisessa.

Suunnitelmalliseen valvontaan sisältyvää näytteenottoa selvitetään elintarvikevalvonnan toimialakohtaisessa suunnitelmassa vuosittain. Näiden näytteiden ottaminen ja tutkiminen ovat toiminnanharjoittajalle pääosin maksullisia. Näytteenottoprojektit voidaan suunnitella myös siten, että Lappeenrannan seudun ympäristötoimi maksaa näytteen analyysikulut. Kuitenkin mikäli projektinäytteen laadun todetaan analyysitukoksen perusteella olevan heikentynyt, voidaan epäillä toimijan omavalvonnan toimivuuden olevan puutteellinen. Tällöin uusintänäytteen näytteenoton ja tutkimuksen maksaa toimija.

Viranomaisnäytteitä tutkitaan myös mahdollisia epidemioita selvittäessä. Nämä ruokamyrkytyspäilyn johdosta tutkittavat näytteet eivät ole maksullisia toiminnanharjoittajille.

5.1.5. Elintarvikelain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Suurin osa elintarvikelain mukaisesta valvontatoiminnasta on suunnitelmallista valvontaa. Suunnitelman ulkopuolista valvontaa suoritetaan elintarvikelain mukaisten hakemusten ja ilmoitusten käsittelyssä ja muiden yhteydenottojen perusteella. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen alueella on myös Venäjän vientiin hyväksytyjä laitoksia, joille myönnetään vientitodistuksia ja joita valvotaan myös Venäjän lainsäädännön vaatimusten täyttymistä EU:n ja Venäjän kahdenkeskisen sopimuksen mukaisesti. Elintarvikelain mukaista terveyshaittojen ennaltaehkäisyä on toimijoiden neuvonta ja erilaisten lausuntojen antaminen esim. rakennuslupien yhteydessä. Suunnitelman ulkopuolista valvontaa ja näytteenottoa tarvitaan esimerkiksi ruokamyrkytyspäilytilanteissa.

5.2. Terveystensuojelun valvonta

Erilaisista toiminnoista peräisin olevien ihmisten terveyteen kohdistuvien haittojen määrä ja merkitys on jatkuvasti lisääntynyt ja näitä tunnistetaan huomattavasti aikaisempaa enemmän. Terveystensuojelua esiintyy esimerkiksi erilaisen teollisen toiminnan seurauksena sekä myös asuntojen, koulujen ja muiden julkisten tilojen huonon sisäilman laadun seurauksena. Näiden elinympäristön terveellisyteen kohdistuvien uhkien ehkäisemiseksi on kaikessa suunnittelussa ja päätöksenteossa huomioitava elinympäristön terveellisyys.

5.2.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet

Terveystensuojelun valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on vuosille 2015 – 2019 asetettu seuraavat painopisteet:

Kohde	2015 – 2019 Terveystensuojelun painopisteet
Talousvesi	<ul style="list-style-type: none"> Valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi Valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely	Ihoa läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)
Terveystensuojelun olojen valvonta	Laadukkaat sisäilmaselvitykset <ul style="list-style-type: none"> Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit, yksityiset asunnot) Koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa
Sidosryhmät	Terveystensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaava, ympäristölupa jne.)

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa osa valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueista on jo huomioitu ja toteutettu valvonnassa. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen terveystensuojelun valvontasuunnitelmassa vuosille 2015 – 2019 otetaan painopisteiksi seuraavat:

5.2.2.1. Talousvesi

Talousveden valvonnassa toteutetaan valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueita: vesilaitosten valvontatutkimusohjelmien päivittämistä jatketaan, valvontaa tehdään ja näytteenotto suoritetaan asetuksen mukaisesti.

Terveydensuojeluviranomaisen erityistilannesuunnitelmaa päivitetään valvontasuunnitelmakaudella vastaamaan lain vaatimuksia mm. talousveden laadun turvaamisen osalta.

5.2.2.2. Kauneushoitola ja muu ihonkäsittely

Valvontasuunnitelmassa huomioidaan ihoa läpäisevien toimintojen, kuten kauneushoitolassa annettavien injektioiden, tatuointien, lävistysten ja kuppauksen, säännöllinen, suunnitelmallinen valvonta. Infektioriskin ehkäisyssä on tärkeää hoitotilan puhtaus ja riittävän tehokas välinehuolto. Lisäksi toiminnanharjoittajan hygieenisillä työtavoilla on suuri merkitys infektioiden ehkäisemisessä.

5.2.2.3. Terveystieteiden olojen valvonta

Valtakunnallisessa ohjelmassa painopisteenä on ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntäminen sisäilmaselvityksissä. Asumisterveysasetus on valmistumassa ja siinä säädetään mm. ulkopuolisten asiantuntijoiden hyväksymismenettelystä. Lappeenrannan seudun ympäristötoimi käyttää jo nyt vaatimissaan selvityksissä hyväksytyjä ulkopuolisia asiantuntijoita ja käytäntö on jo vakiintunut valvontatyöhön. Myös Lappeenrannan kaupungin tilakeskus on ottanut käytäntöön ostopalveluina käyttämiensä ulkopuolisten sisäilmaselvityksiä tekevien tahojen hyväksyttämisen terveydensuojelulain mukaisesti.

Toisena valtakunnallisena painopistealueena terveystieteiden olojen valvonnassa on kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastaminen eri tahojen kanssa yhteistyössä (VnA 338/2011). Koulujen yhteistarkastuksia valtioneuvoston asetuksen mukaisesti on toteutettu Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa jo vuodesta 2012 alkaen.

Edellä mainituilta osin terveydellisten olojen valvonnan valtakunnalliset painopisteet eivät ole ajankohtaisia Lappeenrannan seudun ympäristötoimen osalta, terveydensuojelun valvonnassa jatketaan näiden osalta jo vakiintunutta käytäntöä.

Yhtenä painopisteenä on myös koulujen ja päiväkotien radonpitoisuuden vuosikeskiarvojen tarkastelu. Valvontaohjelmakauden aikana toteutettavilla koulujen ja päiväkotien suunnitelmallisilla valvontakäynneillä kiinnitetään huomiota radonpitoisuuteen näiden kohteiden osalta. Jos toimijalla ei ole tarkastuskäynnillä tietoa radonpitoisuudesta, Lappeenrannan seudun ympäristötoimi kehottaa mittaamaan tämän seuraavaan tarkastuskertaan mennessä.

5.2.2.4. Terveydensuojelu sidosryhmissä

Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arviointi tulee sisältyä kaikkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tällaisia suunnitelmia ja hankkeita ovat mm. kaavoitus, ympäristövaikutusten arviointimenettelyt sekä erilaiset rakennushankkeet.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollon tulosalueella on toimivia käytäntöjä tämän painopistealueen toteuttamisessa, mutta valvontaohjelmakaudella 2015-2019 käytäntöjä parannetaan ja kehitetään edelleen. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuolto on osallisena mm. meluntorjuntasuunnitelman ja kuntien pohjavesiensuojelusuunnitelmien laadinnassa.

5.2.2. Kohdetyypit

Useat terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia. Terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen, jolloin toiminta pääosin tulee suunnitelmallisen valvonnan kohteeksi. Myös ne terveydensuojelulain mukaiset toiminnot, jotka eivät ole olleet ilmoitusvelvollisuuden piirissä tai joilta ei ole edellytetty hyväksyntää ennen nykyistä terveydensuojelulakia, kuuluvat suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Näiltä kohteilta vaaditaan ilmoitus, mikäli toiminnanharjoittaja vaihtuu tai tiloissa/toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Valvontasuunnitelman vuosittain päivitettävään osaan on kirjattu ne kohdetyypit, joihin kohdistetaan säännöllisen, suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksia.

Valtakunnallisella valvontaohjelmalla on poistettu suunnitelmallisen valvonnan piiristä sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Tällaisia kohteita ovat mm. kirkot, teatterit, osa kokoontumishuoneistoista, parturi- ja kampaamotoiminta tai hautausmaat. Nämä kuuluvat kuitenkin edelleen terveydensuojelulain mukaisesti ilmoitusvelvollisuuden piiriin, mutta valvonta ko. kohteisiin tehdään mahdollisten yhteydenottojen perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut lausunnon terveydensuojelulain soveltamisesta kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Lausunnon mukaan kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Toimintaa ei kuitenkaan voida valvoa suunnitelmallisena valvontana. Kotirauhan piiriin kuuluvana ei pidetä sellaista tilaa, jossa on erillinen sisäänkäynti ja tilat on rajattu kotirauhan piiriin kuuluvan alueen ulkopuolelle.

5.2.3. Riskinarviointi ja tarkastustiheys

Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa terveydensuojelulain mukaiset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella määritty valvontakohdetyypin tarkastustiheys.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen terveydensuojelun valvontasuunnitelmassa noudatetaan pääsoin valtakunnallisen valvontaohjelman riskiluokitusta ja määriteltäviä tarkastustiheyksiä. Valvonnan tarve suositeltujen tarkastustiheyksien ja riskiluokituksen mukaan kohdetyypeittäin suunnitelmakaudelle on esitetty toimialakohtaisessa suunnitelmassa, liite 5. Kohdekohtaista riskinarviointia tehdään suoritettujen tarkastuksien perusteella ja riskinarviointia kehitetään edelleen.

5.2.4. Tarkastus

Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoite on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen eli aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö sellaisia

tekijöitä ja olosuhteita, joista johtuen terveysthaitta voi syntyä. Tarvittaessa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi annetaan terveydensuojelulain (TSL) nojalla ohjeita, toimenpidekehotuksia tai määräyksiä. Terveydensuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisella on oikeus lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi tehdä tai teettää tarkastuksia ja niihin liittyviä tutkimuksia valvontakohteissa ja muissa lain tarkoittamissa kohteissa

Tarkastuksessa otetaan huomioon kohteen luonne ja laajuus, alueen asukkaisiin kohdistuvat vaikutukset sekä jätteiden ja kemikaalien käsittely. Kohteen tarkastuksessa arvioidaan kohteen siisteys ja siivousjärjestelyt, varusteiden ja pintojen kunto, käymäläjärjestelyt, varustelutaso, yleiset tilat, majoitustilat, henkilöstön sosiaalitytöt sekä sisäilman laatu ja ilmanvaihto. Talousvesiin ja uimavesiin liittyvissä tarkastuksissa tarkastetaan myös henkilöstön vesihygieninen osaaminen sekä valvontatutkimusohjelmien toteutuminen ja laatuvaatimusten täyttymisen seuranta sekä asiakkaille tiedottaminen. Vesilaitosten valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella tarkoitetaan kokonaisuuden tarkastamista, johon voi sisältyä useiden vedenottamoiden tarkastuskäyntejä sekä esim. asiakirjatarkastuksia kuten näytetulosten läpikäyntiä. Osana uimavesien valvontaan liittyy myös asiakirjatarkastusta eli näytetulosten läpikäyntiä. Jälkitarkastuksilla valvotaan, että valvontakäynnillä sovitut toimenpiteet ja korjaukset on suoritettu. Tarkastuksissa käytetään apuna laatuohjelmaan liittyviä tarkastusohjeita ja tarkastuslistoja. Osassa terveydensuojelun tarkastuksia suoritetaan samalla kuluttajaturvallisuuden, tupakkalain mukaisen valvonnan tai elintarvikevalvonnan tarkastus.

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävään aikaan on huomioitu tarkastuksen tarkoitus, valmistelu, sisältö (huomioiden myös yllä mainitut asiakirjatarkastukset) sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Tarkastuksen sisältö valvontakohdetyypeittäin ja tarkastukseen kuluvan ajan arviointi on tarkemmin määritelty liitteissä 5b ja 5c.

5.2.5. Näytteenotto

Terveydensuojelulain mukaista säännöllistä, suunnitelmallista näytteenottoa tapahtuu talous- ja uimavesistä. Lisäksi projektiluontoisesti voidaan suunnitella esimerkiksi pintapuhtaus- tms. näytteenottoprojekteja valvottaviin kohteisiin.

Vesilaitosten talousvesinäytteitä (viranomaisnäytteet) otetaan STM:n asetuksien 401/2001 (pienet kohteet) ja 461/2000 (isot kohteet) mukaisista kohteista. Kohteista otetaan näytteitä erikseen laadittujen valvontatutkimusohjelmien mukaan.

Yleisten uimarantojen veden laatua valvotaan ottamalla näytteitä uimakauden aikana. Uimarantavesien osalta laatuvaatimukset, näytteenotto ja valvonta on määritelty STM:n asetuksissa (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sekä (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta. Valvira on antanut ohjeet (Dnro 6599/11.02.02.02/2009 16.11.2009) myös talviuintipaikkojen uimaveden laadun valvontaan.

Uima-allasvesiä valvotaan terveydensuojelulain (763/1994) ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (315/2002) mukaisesti. Uimahalleille, kylpylöille sekä hotellien ja kuntoutuslaitosten uima-altaille on laadittu valvontatutkimusohjelmat, joiden mukaan uima-altaista otetaan näytteitä. Valvontatutkimusohjelmien näytteenottosuunnitelmat tarkastetaan suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksien yhteydessä. Näytteenottojen lukumäärät määräytyvät kohteen kävijämäärien perusteella STM:n asetuksen 315/2002 mukaisesti. Näytteenottosuunnitelmien mukaisten näytteiden lisäksi voidaan ottaa uimavesinäytteitä mahdollisten terveyshaittaepäilyjen selvittämiseksi.

Vuosittain päivitettävässä terveydensuojelun valvontasuunnitelma-liitteessä 5 kuvataan tarkemmin suunniteltua näytteenottoa ja mahdollisia näytteenottoprojekteja.

5.2.6. Terveysturvajelulain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Suurin osa terveysturvajelun valvonnasta on suunnitelman ulkopuolista valvontaa. Valvontaa suoritetaan terveysturvajelulain mukaisten hakemusten ja ilmoitusten käsittelyssä ja niiden johdosta tehtävissä päätöksissä sekä yhteydenottojen perusteella.

Yhteydenottojen perusteella tehtävässä valvonnassa erilaisilla sisäilmaan liittyvillä ongelmilla on ajankäytöllisesti merkittävä osa suunnitelman ulkopuolisessa valvonnassa. Valvontakohteisiin liittyy myös muita yhteydenottoja, joiden perusteella voi olla syytä epäillä terveysturvaa.

Ympäristöstä aiheutuvia terveysturvahaittoja arvioidaan useilla lausunnoilla mm. kaavoitukseen, ympäristölupiin sekä erilaisiin rakennushankkeisiin liittyen.

Suunnitelman ulkopuolista näytteenottoa tarvitaan terveysturvahaittaepäilytilanteissa, esim. epäiltäessä talous- tai uimaveden saastumista.

5.3. Tupakkalain mukainen valvonta

Tupakkalain 14 a §:n 1 momentin mukaan kunta valvoo alueellaan tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tupakkalain 17 §:n 1 momentin mukaan kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteessä, automaattisen myyntilaitteen sijoittamista, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Tupakkalain mukaisen valvonnan toimintaympäristö on kokenut useita muutoksia viimeisen vuosikymmenen aikana. Muutosten myötä täysin savuttomat tilat ja alueet ovat lisääntyneet sekä laajentuneet ja tupakkatuotteiden myynnistä on tullut luvanvaraista toimintaa.

5.3.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet

Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2015 – 2019 on asettanut painopistealueet sekä tupakointikieltojen ja –rajoitusten että tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljittelmien myyntiin ja mainontaan.

Vuosittain päivitettävillä liitteillä tarkennetaan kunkin vuoden toimialakohtaista valvontasuunnitelmaa.

Valvontaohjelman painopisteinä olevat kohteet on tarkastettava tai niihin on kohdistettava muita toimenpiteitä (kuten esim. kouluttamista) sinä ajanjaksona, jolloin ne ovat valvontaohjelman painopisteinä.

8.3.1.1. Tupakointikieltojen ja rajoitusten valvonta

Vuonna 2010 voimaan tulleen tupakkalain muutoksen yhteydessä tupakointi kiellettiin ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan. Tupakointikieltojen ja –rajoitusten osalta valvonnan painopisteinä on vuosina 2016 – 2017 tupakkalain säännösten noudattaminen ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa.

Toimintavuosi	2015	2016	2017	2018	2019
Tupakointikiellot ja -rajoitukset		Ulkoalueilla järjestettävät yleiset tilaisuudet			

8.3.1.2. Tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljittelmien myynnin ja mainonnan valvonta

Markkinoille tulee jatkuvasti uusia tuotteita, jotka joko käyttötarkoitukseltaan vastaavat tupakkaa tai muistuttavat muodoltaan läheisesti tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä, mutta eivät sisällä tupakkaa tai sen vastiketta. Tällaisia tuotteita ovat mm.

sähkösavukkeet, energia-/yrttinuuska sekä erilaiset tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden ulkonäköä mukailevat makeiset. Tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljittelmien mainonnallisen esillepanon valvonta on valvontaohjelman painopisteenä vuosina 2015 -2017.

Toimintavuosi	2015	2016	2017	2018	2019
Myynti ja mainonta	Tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljittelmien mainonnallinen esillepano				

8.3.1.3. Valvontaprojektit

Valvira ja aluehallintovirastot ohjaavat ja valvovat erilaisia valtakunnallisia tai alueellisia valvontaprojekteja. Nämä ovat osa kunnan toteuttamaa suunnitelmallista ja säännöllistä valvontaa.

Tupakkalakiin on tulossa muutoksia viimeistään vuonna 2016. Tästä syystä tupakkalain mukaista valvontaa mahdollisesti koskevat valtakunnalliset valvontaprojektit järjestetään vasta valvontaohjelmakauden loppupuolella.

5.3.2. Kohdetyypit

Valvontasuunnitelmaan kirjataan tupakkalain mukainen säännöllinen valvonta, joka on mahdollista suunnitella etukäteen. Tupakkalain suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ohjelmakaudelle 2015 – 2019: suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty.

Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat
- tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikat

5.3.3. Riskinarviointi ja kohteiden tarkastustiheys

Tupakkalain mukaisessa valvonnassa noudatetaan valtakunnallisen valvontaohjelman mukaista riskinarviointia ja tarkastustiheyttä. Tarkastustiheys/valvontakohdetyypit esitetään tarkemmin liitteissä.

5.3.4. Tarkastus

Valvontaviranomainen valvoo tupakkalain 14 a § nojalla ja 17 § perusteella alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista tarkastuksin, jotka voivat kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin.

Tarkastuksia tehdään tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen sekä valvomalla tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, automaattisten myyntilaitteiden sijoittamista, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Tarvittaessa valvontaviranomainen antaa ohjeita, toimenpidekehoituksia ja määräyksiä, jotta lain edellytykset toteutuvat. Tupakkalain mukaista valvontaa suoritetaan usein samanaikaisesti, kun valvontakohteeseen kohdistetaan elintarvikelain tai terveydensuojelulain mukaista valvontaa.

Tupakkalain mukaisia valvontakohteita tarkastetaan Valviran ympäristöterveydenhuollon ekstranetista löytyvien tarkastusohjeiden ja –lomakkeiden mukaisesti.

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävään aikaan on huomioitu tarkastuksen tarkoitus, valmistelu, sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Tarkastuksen sisältö valvontakohdetyypeittäin ja tarkastukseen kuluvan ajan arviointi on tarkemmin määritelty liitteessä 6.

5.3.5. Näytteenotto

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Näytteenotto on mahdollista, mutta ei tavallista. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto sekä näytteiden tutkiminen arvioidaan tapauskohtaisesti valvontakohteiden yhteydessä. Lisäksi Valvira saattaa tehdä näytteenottopyyntöjä kunnalle yksittäistapauksissa, näihin liittyvistä käytännön järjestelyistä sovitaan tapauskohtaisesti.

5.3.6. Tupakkalain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Tupakkalain mukaista valvontaa suoritetaan tupakanmyyntiä koskevien lupahakemusten käsittelyssä ja päätöksissä. Myyntiluvat voivat olla toistaiseksi voimassaolevia tai määräaikaista, esim. tilapäisten tapahtumien yhteydessä.

Valvontaa suoritetaan myös yhteydenottojen perusteella.

5.4. Kuluttajaturvallisuuden valvonta

Kuluttajaturvallisuusvalvonta kunnallisissa valvontayksiköissä painottuu lähes yksinomaan kuluttajapalveluiden valvontaan. Kunnilla ei ole lainkaan enää toimivaltaa kosmeettisten valmisteiden valvonnassa, niiden osalta valvontatehtävät on siirretty Tukeisiin. Onnistunut kulutustavaroiden valvonta edellyttää kansainvälistä lainsäädännön kehittymisen seurantaan sekä useimmiten tuotteiden testauttamista. Paikallisestikin valmistettuja tavaroita myydään usein esimerkiksi verkkokaupoissa valtakunnallisesti. Edellä mainitusta johtuen on valtakunnallisesti katsottu parhaaksi, että kuluttajaturvallisuuslain mukainen tavaravalvonta keskitetään kokonaan kunnista Tukeisiin, vaikka kunnille jäikin vielä toimivalta näiden muiden kulutustavaroiden valvontaan.

5.4.1 Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet

Valtakunnallisen kuluttajaturvallisuuden valvontaohjelmassa vuosille 2015 -2019 teemana ja tavoitteena on paitsi yhteisen valvontaohjelman mukainen valvonnan vaikuttavuus, myös seuraavat:

1. Valvonnan laatu ja riskiperusteinen kohdentaminen
2. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan resurssien turvaaminen
3. Valvontakriteeristön uudistusten omaksuminen

5.4.1.1. Valvonnan vaikuttavuus, laatu ja riskiperusteinen kohdentaminen

Valvontaan käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan niihin kohdetyyppeihin ja kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan enemmän ja joissa on saavutettavissa suurimmat hyödyt. Valvonnan toimintatavat ja menetelmät pyritään valitsemaan vaikuttavuuden perusteella. Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa kuluttajaturvallisuuden valvontaa painotetaan Tukesin määrittelemien painopistealueiden kohteisiin/palveluihin. Muita kohteita valvotaan tarvittaessa saatujen yhteydenottojen perusteella tai esimerkiksi valtakunnallisten/alueellisten valvontaprojektien yhteydessä.

Tarkastuksessa huomioidaan kohteen kokonaisturvallisuus. Tarkastus painottuu toimijan suorittaman omavalvonnan tarkastamiseen. Kun kohteen ylläpitäjällä on toimiva omavalvontajärjestelmä, mikä on valvonnalla varmistettu, voidaan kyseisen ylläpitäjän kohteita tarkastaa valvontaohjelmassa esitettyä tarkastustiheyttä harvemmallalla aikavälillä.

Valvonnan näkyvyydellä on merkitystä valvonnan vaikuttavuuteen. Valvonnan näkyvyyttä on huomioitu tämän valvontasuunnitelman yleisessä osassa.

5.4.1.2. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan resurssien varmistaminen

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallinen valvontaohjelma edellyttää, että valvontayksiköllä olisi vähintään yksi kuluttajaturvallisuusvalvontaan erikoistunut viranhaltija ja hänellä osaava varahenkilö. Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa kuluttajaturvallisuusvalvonnan resurssit huomioidaan vastaavasti kuin muun ympäristöterveydenhuollon resurssit. Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa

kuluttajaturvallisuuden valvonnan mukaisia virkatehtäviä hoitaa kaksi viranhaltijaa, jotka kumpikin koulutautuvat kuluttajaturvallisuuden alalla. Kummallakin henkilöllä on myös terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisia valvontatehtäviä suoritettavana.

5.4.1.3. Valvontakriteeristön muutosten omaksuminen

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi suunnittelee valvontaohjelmakauden 2015 – 2019 mukaista valvontaa uudistetun valvontakriteeristön mukaisesti.

5.4.1.4. Valvontaprojektit

Tukes ja aluehallintovirastot ohjaavat ja valvovat erilaisia valtakunnallisia tai alueellisia valvontaprojekteja. Nämä ovat osa kunnan toteuttamaa suunnitelmallista ja säännöllistä valvontaa. Valvontaprojekteihin osallistumista suunnitellaan tarkemmin vuosittain päivitettävässä osiossa.

5.4.2. Kohdetyypit

Valvontasuunnitelmaan on kirjattu ne kuluttajaturvallisuusvalvonnan kohdetyypit, joihin kohdistetaan säännöllisen, suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksia. Muita kohteita valvotaan pääsääntöisesti vain yhteydenottojen perusteella, mutta näitäkin voidaan riskiperusteisesti nostaa suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 28 §:ssä säädetään oikeudesta tehdä tarkastus. Oikeus ulottuu myös kotirauhan piirissä oleviin piha-alueisiin, jos niillä harjoitetaan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Pysyväisluontoiseen asumiseen käytettyihin tiloihin ei kuitenkaan ole oikeutta tehdä tarkastusta kuluttajaturvallisuuslain nojalla ellei ole perusteltua syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos. Jos palvelua tarjotaan pysyväisluontoiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, voidaan tähän toimintaan kohdistaa suunnitelmallista asiakirjavalvontaa, kuten pyytää nähtäville turvallisuusasiakirja.

5.4.3. Riskinarviointi ja tarkastustiheys

Tukes on laatinut valvontakriteeristön ohjeeksi kunnallisen kuluttajaturvallisuusvalvonnan vähimmäisresurssitarpeen määrittelyä varten. Valvontakriteeristöä on päivitetty tälle valvontaohjelmakaudelle ja se on laadittu Tukesin valvontakokemusten, kunnista ja aluehallintovirastoista saatujen valvontatietojen sekä valvontakriteeristöä saadun palautteen perusteella. Valvontakriteeristön laskentatapa on kaksiosainen ja siinä huomioidaan:

1. Painopistealueiden kohteiden valvontatarve (kohteiden määrät valvontayksikön alueella ja niille määritellyt tarkastustiheydet ja –ajat)
2. Muu kuluttajaturvallisuusvalvontaan tarvittava työmäärä käyttäen kerrointa:
Kertoimen lähtökohtaiseksi arvoksi on arvioitu 1,7. Kertoimen arvoa voidaan valvontayksikössä muuttaa välillä 1,5 – 2,0 esim. vuosittain perustuen siihen, miten kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontatarpeen arvioidaan muuttuvan. Kohdasta 1 saatujen eri kohdetyyppien tulojen summa kerrotaan valvontakertoimelle, jolloin saadaan arvio valvontaresurssin kokonaistarpeesta.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi noudattaa pääosin valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritettyä, Tukesin riskinarviointiin perustuvaa tarkastustiheyttä kullekin kohdetyypille, mutta paikallista, kohdekohtaista riskinarviointia tehdään myös. Tarkastustiheyteen voivat vaikuttaa onnettomuuksien esiintyminen ko. kohteessa, valvontahavainnot aiemmilta vuosilta, yrityksen omavalvonnan toimivuus ja turvallisuusasiakirjan laatu, toimijan asennoituminen kuluttajaturvallisuusseikkoihin sekä toiminnan luonne ja laajuus.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen kuluttajaturvallisuusvalvonnan vähimmäisresurssitarve sekä tarkastustiheydet kohdetyypeittäin arvioidaan tarkemmin vuosittain päivitettävässä osiossa, liite 7.

5.4.4. Tarkastus

Valvontakohteeseen tehtävän tarkastuksen tarkoituksena on varmistua, että palvelun tarjoaja on huolehtinut siitä, että palvelusta ei aiheudu vaaraa kuluttajien turvallisuudelle, ja että asiakasturvallisuutta tosiasiallisesti ylläpidetään ja kehitetään.

Tarkastusta tehdessä huomioidaan kohteen kokonaisturvallisuus ja kiinnitetään huomioita yksittäisten laitteiden teknisen turvallisuuden sijaan ennen kaikkea toimijan omavalvontaan ja turvallisuuden ylläpitoon.

Kuluttajapalveluiden turvallisuutta tarkastettaessa tarkastukseen kuuluu tarkastuksen valmistelu (mm. kohteeseen perehtyminen, toimijan turvallisuusasiakirjaan ja –suunnitelmiin tutustuminen, aiemman valvontahistorian selvittäminen), tarkastuksen suorittaminen (mm. palvelun suorittamiseen käytettävien varusteiden ja tilojen turvallisuuden tarkastamisen kokonaisturvallisuus huomioiden, keskustelua toiminnanharjoittajan ja mahdollisuuksien mukaan myös henkilöstön kanssa, toimijan omavalvonnan ja turvallisuuden ylläpidon toteuttamisen tarkastelu sekä tarvittaessa palvelun suorittamisen seuraamista todellisilla suorituspaikoilla) ja tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastuksien yhteydessä sovitaan toiminnanharjoittajalta edellytettävistä toimenpiteistä, niiden aikataulusta ja jälkivalvonnasta.

Tarkastus voi olla myös jälkivalvontaan liittyvä tarkastus, joka voi olla ennakolta sovittu tai ennalta ilmoittamaton. Jälkitarkastus voi olla myös esim. turvallisuusasiakirjan pyytäminen nähtäväksi, jos siinä on aiemmin ollut puutteita.

Tarkastuksen voi suorittaa myös ennalta ilmoittamatta, esim. kuluttajan tekemässä ilmoituksessa mainitun turvallisuuspuutteen toteamiseksi sellaisissa olosuhteissa, ettei toiminnanharjoittaja voi ennakolta varautua viranomaisen tarkastukseen.

Mikäli tarkastuksessa on havaittu puutteita ja niiden johdosta on annettu korjauskehotuksia, on puutteiden korjaaminen todettava jälkitarkastuksella. Jälkivalvonnalla varmennetaan kohteen turvallisuustason saattaminen hyväksyttävälle tasolle. Mikäli kohteen turvallisuustasoa ei muutoin saada hyväksyttävälle tasolle, ryhdytään KuTuL:n 23 ja 24 §:n mukaisiin toimenpiteisiin.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan tarkastuksen yhteydessä suoritetaan uimahalleissa, uimarannoilla, sisäleikkipaikoilla ja kuntosaleilla yleensä myös terveydensuojelun tarkastus.

5.4.5. Näytteenotto

Näytteenottoa tehdään tarvittaessa esimerkiksi Tukesin pyynnöstä. Tämä koskee lähinnä kulutustavaroita, joista Tukes tarvitsee näytteitä jonkun projektin yhteydessä tai kuluttajalta tulleen ilmoituksen johdosta.

5.4.6. Kuluttajaturvallisuuslain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Muiden kuin suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevia kohteita valvotaan vain yhteydenottojen perusteella. Kuitenkin tarvittaessa näitäkin kohteita voidaan riskiperusteisesti nostaa suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin ne saavat tarkastustiheyden ja niiden valvonnasta voidaan periä maksu. Tarkemmin asiaa suunnitellaan vuosittain päivitettävässä valvontasuunnitelman osassa (liite 7).

5.6. Lääkelain mukainen valvonta

Lääkelain mukaista valvontaa eli nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkojen valvontaa toteutetaan lääkelain mukaisten hakemusten johdosta tehtävillä päätöksillä ja yhteydenottojen perusteella. Valvonnan yhteydessä tarkastetaan, että myyntiolosuhteet vastaavat myyntiluvassa mainittuja olosuhteita.

Suunnitelmallisen valvonnan vaatimus ei koske lääkelain mukaista valvontaa.

5.7. Eläinlääkintähuollon suunnitelma

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon ja siihen liittyvän valvonnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö. Valtion vastuulla olevista eläintautien vastustamista ja eläinsuojelua koskevista kunnaneläinlääkärin suorittamista tehtävistä maksetaan kunnalle todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista. Aluehallintovirasto vastaa alueen eläintautivalmiudesta ja osallistuu tautitilanteiden hoitoon vakavissa eläintautitilanteissa apunaan erityiskoulutuksen saaneet valmiuseläinlääkärit.

Kunnat järjestävät merkittävän osan eläinlääkäripalveluista kuten eläinlääkintähuoltolain edellyttämän peruseläinlääkäripalvelun arkipäivisin sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Eläinlääkintähuoltolain keskeisenä tavoitteena on lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa. Osana peruseläinlääkäripalveluja kunnat järjestävät tuotantoeläinten ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palveluja kysyntää vastaavasti.

Yksityiset eläinlääkäripalvelut täydentävät palvelutarjontaa etenkin pieneläinten ja hevosten osalta. Myös kunnat voivat järjestää halutessaan erikoiseläinlääkäritason palveluja.

5.7.1 Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2015 – 2017

Valtakunnallisessa eläinlääkintähuollon ohjelmassa on suunniteltuna eläinlääkintähuollon painopistealueita vuosille 2015 – 2017. Alla olevassa taulukossa on huomioitu painopistealueet, jotka on valtakunnallisessa valvontaohjelmassa suunniteltu kunnalle.

Valvonnan alue	Valvonnan painopiste	2015	2016	2017
Yhteiset	Eläinlääkäripäivystyksen toteuttamisen varmistaminen eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti	x		
	Elvin käyttöönotto	x	x	
Eläinten terveys	Uudistetun eläintautilain toimeenpano	x	x	
	Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteröinnin valvonnan tehostaminen	x		
	EU lemmikkieläinasetuksen toimeenpano sisämarkkinakaupassa	x		
	EU eläintautilain toimeenpano			x
Eläinten lääkitseminen	uudistetun eläinten lääkitsemistä ja lääkkeiden luovutusta koskevan lainsäädännön toimeenpano	x	x	
Eläinten hyvinvointi	Eläinten suojelua lopetuksen ja teurastuksen aikana koskevan neuvoston asetuksen	x		

	toimeenpano			
	Uudistetun eläinsuojelulain toimeenpano		x	x
	EU:n eläinten hyvinvointilain toimeenpano			x
Eläimistä saatavat sivutuotteet	Uuden sivutuotelain toimeenpano	x		
	Kattavan ja riskiperusteisen sivutuotevalvontasuunnitelman toimeenpano	x	x	

5.7.2. Eläinlääkäripalvelujen toimeenpano

5.7.2.1. Peruseläinlääkäripalvelu

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toiminta-alueella voidaan olemassa olevin resurssein järjestää lain edellyttämät peruseläinlääkäripalvelut. Virka-aikaan ovat seudun eläinlääkärit hoitaneet mahdollisuuksien mukaan myös muita kuin hyötyeläimiä ja alueen kuntien asukkaiden kotieläimiä (esimerkiksi kesäloma-asukkaiden lemmikit, alueen talleihin majoitetut ulkokuntalaisten hevoset). Virka-aikaan peruseläinlääkintää vaativampaa hoitoa tarvitsevia pieneläin- ja hevospotilaita on mahdollista ohjata eteenpäin alueen ja sen ulkopuolisille yksityisklinikoille, mutta näiden kanssa ei ole erillistä sopimusta virka-aikaisesta remittoinnista. Tällä hetkellä alueen yksityiset klinikat eivät pääsääntöisesti päivystä, eivätkä niiden aukioloajat ja lukumäärä ole riippuvaisia Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toiminnasta.

Nopean avunsaamisen varmistamiseksi on Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toiminta-alue jaettu vastuualueisiin, joiden eläinlääkärit hoitavat ajanvarauksen ja sairausmatkat vastuualueeltaan käsin. Eniten potilaita on Lappeenrannan vastuualueella, jolla toimii kolme praktikkoa. Lappeenrannan alueen praktikot voivat halutessaan jakaa sairausmatkoja keskenään siten, että asiakkaat saavat palvelua mahdollisimman pian. Asiakkaalle annetaan ei-kiireellisissä tapauksissa mahdollisuuksien mukaan vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluja hän käyttää.

Erikoisosaamista vaativissa tehtävissä ja työrauhan takaamiseksi esim. terveydenhuoltokäynnillä olevalle praktikolle, eläinlääkärit ja asiakkaat voivat sopia työnjaosta vastuualueiden rajojen yli, vastaavasti on mahdollista toimia kiireellisissä sairastapauksissa virka-aikana. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen praktikkoeläinlääkäreiden kesken on myös keskusteltu erikoistumismahdollisuuksista ja työnjaosta. Tällä hetkellä työnjako alueen kunnissa on lähinnä maantieteellinen. Omalla alueellaan eläinlääkärit priorisoivat työt kiireellisyyden perusteella. Eläinlääkäriin ollessa työtehtävässä asiakas voi jättää hänelle soittopyynnön, johon eläinlääkäri vastaa mahdollisimman pian. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toiminta-alueella sairaskäynti-, vastaanotto- ja terveydenhuoltoajat on pystytty järjestämään valtakunnallisen suunnitelman saatavuussuosituksen mukaisesti.

Viranomaistyöt valtion kustannuksella hoidettavien tehtävien osalta on eriytetty v. 2011 aikana valvontaeläinlääkärille ja elintarvikelain mukainen valvonta hygieenikkoeläinlääkärille.

Puhelinneuvonta

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen praktikkoeläinlääkärit vastaavat asiakkaiden puheluihin aamuisin puhelinaikaan ja muulloin virka-aikaan työtehtävien salliessa. Jokaisella eläinlääkärillä on puhelinvastaaja, johon asiakas voi jättää soittopyynnön silloin, kun eläinlääkäri ei voi vastata suoraan puheluihin. Virka-aikaan eläinlääkäriajan tilaaminen ja neuvonta maksavat vain normaalin puhelinmaksun.

Virka-ajan ulkopuolella puhelut päivystävälle eläinlääkärille tapahtuvat vastauspalvelun kautta ja sisältävät ylimääräisen maksun.

5.7.2.2. Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Suunnitelman liitteenä (liite 8) on resurssikartoitus, jossa esitetty arvio alueen tilojen ja sopimusten määrästä sekä arvioitu terveydenhuoltoon tarvittavaa resurssia. Saatavilla olevien eläintenpitäjärekisterin ja aluehallintovirastolta saatujen lukujen perusteella Naseva-sopimus on suunnitelmaa laadittaessa n. 50%lla nautatiloista ja n. 40%lla sikatiloista. Todellinen terveydenhuoltotilojen osuus on ainakin sikatiloilla korkeampi.

Vapaaehtoinen terveydenhuolto (Naseva, Sikava) on tiloille vapaaehtoista. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen eläinlääkärit osaltaan yhdessä muiden sidosryhmien (ETT, teurastamot, meijerit) kanssa kannustavat tiloja liittymään terveydenhuolto-ohjelmiin.

5.7.2.3. Yksityinen palvelujentarjonta

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi järjestää alueensa kaikille kotieläimille arkipäivisin vähintään peruseläinlääkäripalvelut sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on ollut vuodesta 2013 alkaen ns. takapäivystyssopimus eläinklinikka Vethausin (Univet, Hattula) kanssa

Alueella on yksityistä palvelujentarjontaa pääasiassa pieneläimille, Lappeenrannan seudun ympäristötoimen alueella on erikokoisia yksityisiä pieneläinklinikoita alle kymmenen kappaletta. Lappeenrannan seudun ympäristötoimella ei ole sopimusta ko. palvelujentarjoajien kanssa. Lappeenrannan seudun ympäristötoimella ei ole tietoa yksityisten palvelujentarjoajien solmimista terveydenhuoltosopimuksista alueellaan. Yksityiset palvelujentarjoajat eivät osallistu eläinlääkäripäivystykseen.

5.7.2.4. Kiireellinen eläinlääkäriapu

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen eläinlääkintähuolto järjestää itse kiireellisen eläinlääkäriavun sekä virka-aikana että virka-ajan ulkopuolella. Pieneläinpäivystyksen osalta on sopimus yksityisen palvelujentarjoajan kanssa remissiotyyppisestä päivystyksestä.

Virka-aikana kiireellinen eläinlääkäriapu järjestyy ottamalla yhteyttä alueen praktikkoeläinlääkäreihin. Kaikilla eläinlääkäreillä on puhelimissaan vastaajat, joihin voi hätätilanteessa jättää viestin.

Virka-ajan ulkopuolella Lappeenrannan seudun ympäristötoimen alueella on kerrallaan yksi päivystävä eläinlääkäri. Arki-iltaisoin ja öisin koko vuoron hoitaa sama praktikko, viikonloppuisin vuoro pääsääntöisesti vaihtuu klo 22 lauantai-iltana. Avustava henkilökunta

ei päivystä. Päivystysaikainen puhelinpalvelu on keskitetty: samaan numeroon soittamalla puhelu yhdistyy aina kulloinkin päivystysvuorossa olevalle eläinlääkärille suoraan.

Vastaanotolle kuljetettavissa olevia pieneläinpotilaita hoidetaan kulloinkin päivystysvuorossa olevan eläinlääkärin vastuualueen toimipisteessä, jotka kaikki sijaitsevat päivystysalueen rajojen sisäpuolella. Päivystysaikainen asiakaskunta on pieneläinpainotteista. Suurelaimet hoidetaan niiden pitopaikoissa, jonne päivystäjä ajaa.

Päivystysalue kattaa seudullisen yksikön kunnat (Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Taipalsaari, Savitaipale) ja on halkaisijaltaan reilut 100 km. Päivystysalueen koko ja muoto mahdollistaa kotikäynnein hoidettavien potilaiden päivystysaikaisen avun saamisen kohtuullisessa ajassa. Nykyinen päivystysjärjestelmä takaa valtaosalle potilaista avun 6 tunnin, akuuteissa hätätapauksissa 3 h sisällä asiakkaan soitosta. Eläinlääkäri arvioi potilaiden avuntarpeen kiireellisyyden ja priorisoi heidät sen mukaan. Päivystysaikana on myös mahdollista tarvittaessa tehdä yhteistyötä Imatran seudun ympäristötoimen eläinlääkintähuollon kanssa, sillä kaikkien praktikoiden toimenkuviin on kirjattu mahdollisuus pakottavissa tilanteissa tarjota eläinlääkärinapua myös oman toiminta-alueen ulkopuolella. Seudullisten yksiköiden välillä ei kuitenkaan ole vielä asiasta erillistä sopimusta.

Nykyisillä resursseilla ei ole mahdollisuutta toteuttaa sisäisesti täydellistä pien- ja suurelänpotilaiden hoidon päivystysaikaista eriyttämistä. Alueen praktikkoeläinlääkärejä on liian vähän. Päivystysalueen kasvattaminen maakunnalliseksi taas tekisi ajomatkoista liian pitkiä ja ylittäisi valtakunnallisen suunnitelman etäisyysuositukset. Usean yhtäaikaisen päivystäjän maakunnallinen malli ei toimi käytännössä, jos ajaminen alueen toiseen päähän jättää toisen usean tunnin ajaksi vaille päivystäjää.

Päivystysaikaisten potilaiden ruuhkautuessa tai pieneläinpotilaiden hoidon vaatiessa erityisosaamista tai -välineistöä on ympäristötoimen päivystäjällä mahdollisuus lähettää pieneläinpotilaat hoidettavaksi sopimuslinikalle. Suunnitelman laatimisajankohtana Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on sopimus pieneläinten remissiosta Univet Vethaus Hattulan klinikan kanssa.

Yliopiston eläinsairaala Helsingissä on vastaanottanut päivystysaikaisina kiirepotilaina sekä pienlemmikkejä että hevosia päivystävän eläinlääkärin sovittua asiasta tapauskohtaisesti, hevosia on lähetetty myös Hyvinkään hevossairaalaan. Näiden kanssa ei kuitenkaan ole päivystysaikaisesta remissiosta sopimusta.

5.7.2.5. Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Lappeenrannan kaupunki on ottanut 2011 käyttöön sähköisen palautepalvelun. Tämän järjestelmän ja suorien yhteydenottojen avulla kerätään tietoa asiakastyytyväisyydestä ja palvelujen tavoitettavuudesta. Asiakaskyselyitä ei ole vielä järjestetty.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimeen saapuvat praktikkoeläinlääkäreiden toimintaa koskevat asiakasvalitukset tai korvauspyynnöt toimitetaan seutueläinlääkärille. Hän pyytää valituksesta lausunnon ao. eläinlääkäriltä ja antaa itse asiasta sen jälkeen asiantuntijalausunnon. Tarvittaessa lausuntoa voidaan pyytää myös Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta, lausunnon pyytämisestä päättää terveysvalvonnan johtaja seutueläinlääkäriä kuultuaan.

Korvausvaatimuksissa asia annetaan lakiasianyksikön selvitettäväksi, kun ao. eläinlääkärin, mahdollisen vahinkoarviolautakunnan ja seutueläinlääkärin lausunto on annettu. Seutueläinlääkärin toimintaa koskevasta valituksesta lausunnon antaa terveysvalvonnan johtaja. Lakiasianyksikkö tekee päätöksen mahdollisesta korvauksen maksamisesta. Eläinlääkärin muusta toimintaa koskevasta valituksesta ja sen johdosta tehtävistä mahdollisista toimenpiteistä päättää johtosäännön ja toimintasäännön mukainen viranhaltija.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimella/Lappeenrannan kaupungilla on vakuutukset vakuutusyhtiö IF:ssä. Vakuutusmäärä on 3 000 000 euroa henkilö- ja esinevahingoissa, 500 000 euroa taloudellisessa vahingossa. Lisäksi eläinlääkäreillä saattaa olla omia henkilökohtaisia vastuuvakuutuksia esim. järjestön jäsenyyden kautta tai muusta syystä.

Lappeenrannan kaupungin palautejärjestelmän kautta vastaanotettuihin valituksiin ja palautteisiin vastataan saman järjestelmän kautta.

5.7.3. Eläinten terveyden valvonta

5.7.3.1. Eläintautivalmius

Varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan on keskeinen osa eläinten terveyden valvontaa. Tautitapausten varhainen havaitseminen, nopeasti käynnistettävät hallintatoimet ja kustannustehokkuus toimenpiteiden valinnassa taudin torjunnan vaarantumatta sekä tarvittavan välineistön nopea saatavuus vaativat runsaasti etukäteissuunnittelua, hankintoja, sopimusten tekoa, tiedon aktiivista jakamista, toimijoiden kouluttamista ja käytännön harjoittelua. Myös muun välttämättömän eläinlääkintähuollon toimiminen ja henkilöresursointi poikkeustilanteessa suunnitellaan etukäteen.

Eläintautien vastustuksen suunnittelu ja toteutus on ensisijaisesti aluehallintoviraston tehtävä. Aluehallintovirasto määrää tarvittaessa Lappeenrannan seudun virkaeläinlääkärit toimimaan eläintautitapauksissa, tarvittaessa aluehallintovirasto voi määrätä kunnaneläinlääkäriä toimimaan myös muun kunnan alueella. Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on suunnitelman laatimishetkellä kaksi valmiuseläinlääkäriksi nimettyä eläinlääkäriä.

Valmiuseläinlääkäri suorittaessa Eviran tai aluehallintoviraston määräämiä tehtäviä, hoitaa hänen sijaisenaan toimiva eläinlääkäri mahdolliset muut kiireelliset tehtävät. Esimiehet eli seutueläinlääkäri kunnaneläinlääkäreiden osalta ja terveysvalvonnan johtaja valvontaeläinlääkäri osalta määräävät sijaiset. Tarvittaessa eläinlääkintähuollon resurssia suunnataan kiireellisimpiin tehtäviin, mikäli esim. eläintautitilanteessa osa praktikoista on poissa praktiikasta. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toiminta-alueella on seitsemän praktikkoeläinlääkäriä, joilla kaikilla on toimintavaltuudet koko seudun alueella.

Valmiuseläinlääkärit osallistuvat Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Eviran järjestämiin koulutuksiin. Lappeenrannan seudun muiden kunnaneläinlääkäreiden, kuin valmiuseläinlääkäreiden on ylläpidettävä riittävää tietämystä tautivastustuksesta ja olemassa olevista valmiussuunnitelmista Etelä-Suomen aluehallintoviraston määräyksen mukaisesti. Evira järjestää vuosittain kansallisen koulutuspäivän valmiuseläinlääkäreille; ns. valmiuspäivän. Jokainen valmiuseläinlääkäri osallistuu valmiuskoulutukseen vuosittain.

Valmiuseläinlääkärit, seutueläinlääkäri ja terveystalvonnann johtaja vastaavat kunnan varosuunnitelmasta eläintautien osalta. Varosuunnitelma on osa ympäristöterveydenhuollon valmius- ja erityistilannesuunnitelmaa.

5.7.3.2. Eläintautiepäilyt ja –tapaukset

Epäily tarttuvan eläntaudin esiintymisestä voi syntyä pääsääntöisesti kahdella tavalla, joko tilalla eläimen tai eläinryhmän kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai näytteen tutkimuksen yhteydessä laboratoriossa. Eläinlääkäri ammattitaidollaan arvioi, onko kyseessä epäily, joka on syytä varmistaa lisätutkimuksilla. Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee aluehallintovirasto.

5.7.3.3. Eläntautien ilmoittaminen

Kunnaneläinlääkäri ilmoittaa vastustettavan eläntaudin epäilystä valvontaeläinlääkärille ja tapauksen kiireellisyydestä riippuen tarvittaessa suoraan myös aluehallintovirastolle. Valvontaeläinlääkäri on yhteydessä läänineläinlääkäriin ja sopii tarvittavista toimenpiteistä.

Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläntaudista on ilmoitettava välittömästi, myös päivystysaikana. Valvottavista ja MMMa 1010/2013 luetelluista eläntaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläntaudeista ilmoitetaan vain kuukausiyhteenvedossa.

Valvontaeläinlääkäri tiedottaa toiminnastaan myös terveystalvonnann johtajalle, joka edelleen tiedottaa asiasta seutueläinlääkärille.

Sellaisista eläntaudeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisen terveydelle, valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri ilmoittavat terveystalvonnann johtajalle. Terveystalvonnann johtaja ilmoittaa asiasta terveystalvonnann tartuntataudeista vastaavalle lääkäriille.

5.7.3.4. Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystalvonta

Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläntaudeille on erillislainsäädännöllä säädetty terveystalvonnann vähimmäistasosta. Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tuottavia nautojen

pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellavalvonta. Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveystarkkailuun lampaiden ja vuohien maedi-visnan sekä scrapien varalta, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta.

Terveystarkkailuohjelmiin liittyy säännöllinen käynti pitopaikoissa ja näytteenotto tai näytteenoton seuranta. Tilakäyntien tiheys riippuu useimmiten eläintenpidon tarkoituksesta tai pitopaikan eläinten terveystarkkailusta. Pitopaikkojen on erikseen liityttävä vapaaehtoiseen terveystarkkailuun aluehallintovirastolle lähettämällä ilmoituksella.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi suorittaa pitopaikkojen terveystarkkailuun liittyvät tilakäynnit. Lakisääteisissä ohjelmien osalta (muninta- ja kasvatuskanalat) eläinlääkärit ottavat yhteyttä tiloihin, jotka eivät oma-aloitteisesti noudata lain säästöjä. Tarvittaessa asiasta ilmoitetaan aluehallintovirastoon ja Lappeenrannan seudun ympäristötoimen elintarvikevalvontaan.

5.7.3.5. Vesiviljelylaitosten terveystarkkailu

Vesiviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto tehdään pääosin riskiperusteisesti. Evira toimittaa aluehallintovirastolle vuosittain erillisen ohjeen kyseisen vuoden tarkastuksista ja näytteenotoista. Aluehallintovirasto huomioi paikalliset olosuhteet toimenpiteissä. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen virkaeläinlääkäri tekee tarkastukset ja suorittaa näytteenoton aluehallintoviraston määräämällä tavalla.

Tarkastusten tarkoitus on havainnoida eläimiä ja etsiä tarttuvien kala- tai raputautien oireita. Tarkastukseen kuuluu olennaisesti kirjanpitoon ja laitoksen omavalvonnan kuvaukseen perehtyminen.

5.7.3.6. Muu eläintautivalvonta

Evira pyytää vuosittain eläintauteihin liittyvien seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaisesti. Aluehallintovirasto määrää kunnan virkaeläinlääkärit tarvittaessa näytteenottoon. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen virkaeläinlääkärit toimivat mahdollisten aluehallintoviraston määräysten mukaisesti asiassa.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen virkaeläinlääkärit valvovat tarvittaessa karanteeneja, sperman keräysasemia, alkuiden keräysryhmiä, alkuiden tuotantoryhmiä sekä spermavarastoja ja suorittavat niissä säännöllisiä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että ne täyttävät hyväksymiselle säädetyt edellytykset ja että toiminnalle säädetyjä vaatimuksia sekä hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatetaan.

5.7.4. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

5.7.4.1. Sisämarkkinakauppa

Aluehallintovirasto seuraa saapuvia erinä TRACES-järjestelmän avulla ja määrää tarvittaessa Lappeenrannan seudun ympäristötoimen eläinlääkäriin tarkastamaan saapuneet erät. Sisämarkkinaviennissä toimija pyytää Lappeenrannan seudun ympäristötoimen eläinlääkäriltä erien tarkastamista.

Laittomasti EU:n alueelta maahantuotujen lemmikkieläinten tai hevosten kohdalla kunnaneläinlääkäri tekee eläimelle Eviran ohjeiden (15346/4, 201.1.14 tai 15273/1, 20.5.14) mukaisen tarkastuksen. Tarkastuksista ja niiden tuloksista kunnaneläinlääkäri toimittaa tiedon valvontaeläinlääkärille ja aluehallintovirastoon.

5.7.4.2. Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viejän on varmistettava, että viennin kohdemaan vaatimat ehdot viennillä täyttyvät. Jos kyseisten eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä on noudatettava tämän sopimuksen ehtoja.

Jos vietävien eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä käytettävä eläinlääkintötodistus voidaan tehdä tämän sopimuksen mukaisesti. Muussa tapauksessa viejä selvittää eläinlääkintötodistukseen sisältyvät vaatimukset kohdemaan viranomaisilta. Evira laatii eläinlääkintötodistuksen mallit kohdemaan ehtojen pohjalta. Lemmikkejä vietäessä myös kunnaneläinlääkäri voi laatia todistuksen viejän selvittämien ehtojen pohjalta. Turvapaperille laaditut eläinlääkintötodistukset on tilattava Evirasta. Vain virkaeläinlääkäri voi laatia ja tilata vientitodistuksia.

5.7.4.3. Tuonti EU:n ulkopuolelta

Kolmansista maista tuotavat elävät eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta, jossa niille suoritetaan eläinlääkinnällinen rajatarkastus, eivätkä tuodut erät yleensä aiheuta toimenpiteitä alue- tai paikallistasolla. Joissakin tapauksissa tuonnin salliminen edellyttää erityistä jälkivalvontaa määräpaikassa. Tämä koskee esimerkiksi Venäjältä tuotavia hevosia ja tiettyjä kanavoituja sivutuotteita. Lappeenrannan seudun ympäristötoimen alueella toimenpiteitä voivat aiheuttaa/aiheuttavat myös Venäjältä tulleet kulkukoirat ja epäillyt laittomat lemmikkituonnit.

Läänineläinlääkäri saa tiedon EU:n ulkopuolisista maista tuotavista eläintautiriskin takia määräpaikassa tarvittaessa erityisesti valvottavista eläin- ja tuote-eristä TRACES-ohjelman välityksellä. Läänineläinlääkäri tiedottaa valvovalle eläinlääkärille tarvittavista toimenpiteistä.

Jos ei-kaupallisesti kuljetettavaa eläintä ei ole esitetty ollenkaan tullille tarkastettavaksi, tai eläimen tuontiehtojen vastaisuus todetaan rajanylityksen jälkeen, tulee valvontaviranomaisen (Evira, aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri) suorittaa sille eläintautilain perusteella Eviran pyynnöstä tunnistustarkastus ja fyysinen tarkastus (asiakirjojen tarkastus lainsäädännön vaatimusten täyttymiseksi, tunnistusmerkinnän vertaaminen asiakirjojen tietoihin). Lisäksi suoritetaan kliininen yleistutkimus erityisesti raivotaudin ja muiden tarttuvien tautien varalta. Tarkastuspöytäkirja tulee toimittaa Eviraan. Hallintopäätökset EU:n ulkopuolelta tapahtuvan lemmikkien laittoman tuonnin osalta tekee Evira (palautukset, lopetukset tai karanteenipäätökset). Eläintautiepäilytapauksessa päätöksen tekee Aluehallintovirasto.

5.7.5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa eläinsuojelutarkastuksilla. Tarkastuksella kerrotaan asianosaiselle tarkastuksen tavoite, kuvaillaan tarkastuksen kulku sekä mahdolliset jatkotoimenpiteet. Tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus. Jos tarkastuksessa

havaitaan, että eläinten suojelusta annettuja säädöksiä on rikottu, annetaan omistajalle/eläimen haltijalle eläinsuojelulain mukainen määräys.

Eläinsuojelutarkastukset suoritetaan pääsääntöisesti etukäteen ilmoittamatta. Viranhaltijalla on oikeus tarkastuksen suorittamiseen myös kotirauhan piirissä olevissa tiloissa, mikäli viranhaltijalla on syytä epäillä eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säädöksiä rikotun. Havaittaessa eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä valvontaeläinlääkäri antaa eläinsuojelulain 42 §:n mukaisen kiellon tai määräyksen ja mahdollisen määräajan. Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, voi eläinlääkäri 42 §:n säädöksistä poiketen ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Tarkastuskäynti uusitaan määräajan jälkeen ja tarkastetaan, että annettuja määräyksiä on noudatettu määräajassa. Jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, valvontaviranomainen tekee poliisille eläinsuojelulain 63 §:n mukainen ilmoitus.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toiminta-alueella eläinsuojelulain sekä sen nojalla annettujen säädösten valvontaa hoitaa pääosin valvontaeläinlääkäri. Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on myös oikeus suorittaa eläinsuojelulain valvontaa, samoin terveystarkastajilla, hygieenikkoeläinlääkärillä sekä terveystarkastuksen johtajalla.

5.7.5.1. Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisella tavalla, eläinsuojeluviranomaisella on oikeus eläinsuojelutarkastuksen tekemiseen. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään sekä oikeus ottaa korvaukset tarvittavia näytteitä. Tarkastuskäynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja niiden pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet. Käynnillä voidaan tarkastaa myös luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan edellyttämä eläinluettelo tai tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen alueella eläinsuojelulain mukaisia ilmoituksia/epäilyjä eläinsuojelulain mukaisesta toiminnasta vuosittain n. 150 – 170 kpl.

Vaikeimpien eläinsuojelutehtävien osalta valvontaeläinlääkäri voi pyytää apua tarkastukseen ja päätöksentekoon läänineläinlääkäriltä. Kunta voi pyytää apua aluehallintovirastolta esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla. Kunta voi pyytää apua aluehallintovirastolta myös esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä joiden osalta on tarve ryhtyä eläinsuojelulain 44§:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

5.7.6.2. Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Tarkastuksia voidaan tehdä myös ilman epäilyä eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää aluehallintovirastolle eläinsuojelulaissa tarkoitetun luvan hakemista tai ilmoituksen tekemistä. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat tai – näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinhoitolat, suuret kennelit tai ravi- tai ratsastustallit. Myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin saadaan tehdä tarkastuksia ilman epäilyä. Aluehallintovirasto ilmoittaa kunnille näiden alueella sijaitsevat luvan- ja ilmoituksenvaraiset kohteet sekä toiminnassa tapahtuneet muutokset. Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa nämä kohteet kirjataan valvontatietojärjestelmään.

Tavoitteena on tarkastaa nämä paikat vuosittain. Valvontasuunnitelman vuosittain päivitettävässä osiossa (liite 8) tätä arvioidaan tarkemmin.

5.7.6. Elämistä saatavien sivutuotteiden valvonta

Sivutuotelaki on muuttumassa. Tätä osaa suunnitelmasta on tarpeen päivittää myöhemmin, lain valmistuttua.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011 edellyttävät, että sivutuotteita käytävillä, käsittelevillä, varastoivilla ja hävittävillä laitoksilla ja toimijoilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Valvontaviranomaiset on määrätty MMMa 1193/2011 ja 1192/2011.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi valvoo hyväksytyjä ja rekisteröityjä laitoksia ja toimijoita Eviran/aluehallintoviraston päättämän valvontasuunnitelman mukaisesti.

5.7.6.1. Sivutuotteita käyttävät toimijat

Aloitettaessa MMMa 1193/2011 mukainen käsittelemättömien sivutuotteiden käyttö luonnonvaraisten eläinten ruokintaan (haaskatoiminta) on toiminnasta tehtävä ilmoitus Lappeenrannan seudun ympäristötoimeen. Ilmoitus on tehtävä ennen haaskaruokinnan aloittamista ja se tehdään kirjallisesti. Myös muihin erityisiin ruokintatarkoituksiin sivutuotteita käyttävän toimijan on tehtävä aloitusilmoitus Lappeenrannan seudun ympäristötoimeen. Lappeenrannan seudun ympäristötoimi valvoo toimintaa aluehallintoviraston laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti.

Haaskatoiminnan aloitusilmoitukset rekisteröidään haaskapaikkarekisteriin. Luonnonvaraisia eläimiä ruokittaessa on jokaisesta käyttökerrasta ilmoitettava Lappeenrannan seudun ympäristötoimeen.

Valvontaeläinlääkäri valvoo käsittelemättömän sivutuotteen käyttöä luonnonvaraisten eläinten ruokintaan saatujen ilmoitusten perusteella sekä mahdollisten ilmiantojen perusteella. Mikäli haaskaksi aiottua ainesta ei voida sallia käytettävän tautivaaran tai muun syyn perusteella, valvontaeläinlääkäri kieltää tällaisen aineksen käytön eläintautilain perusteella sekä valvoo tarkastuskäynnin, että kieltoa noudatetaan.

5.7.6.2. Sivutuotteiden hautaaminen

Tiettyjen 2 ja 3 luokan sivutuotteiden hautaaminen on sallittua ns. syrjäisillä alueilla. Keräilyalueilla em. sivutuotteet on käsiteltävä tai hävitettävä hyväksytyissä sivutuotelaitoksissa. Hautauksista on ilmoitettava aluehallintovirastolle tautitapauksissa.

Valvontaeläinlääkäri seuraa maataloilla tapahtuvaa sivutuotteiden mahdollista hävittämistä muun valvonnan yhteydessä sekä vastaanotettujen tietojen tai mahdollisten epäilyjen perusteella.